

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

จดหมายเหต

ปีที่ 24 ฉบับเดือน เมษายน - สิงหาคม พ.ศ. 2565

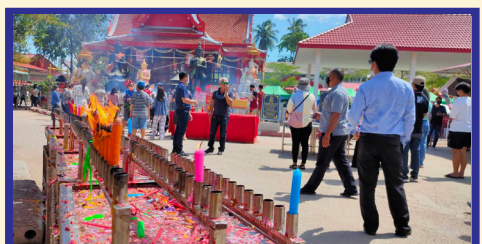
25 ปี สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ 8 กุระสะท้อนมุมมอง-สานทางออกอนาคตไทย

ความอยู่รอดของสื่อท้องถิ่น
ถ้าไม่เปลี่ยนก็พินิจฐาน **16**

PDPA ข้อมูลส่วนบุคคล บังคับใช้แล้ว
ยกระดับ "เสรีภาพ"
กำกับ "จริยธรรม" **21**

แนวทางเสนอ "ข่าวสามมู"
ให้ข้อมูลรอบด้าน
ไม่จงมฉาย **24**

จดหมายเหตุ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ปีที่ 24 ฉบับเดือน เมษายน - สิงหาคม พ.ศ. 2565

เจ้าของ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

คณะกรรมการบริหาร ชุดที่ 1

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธาน
นางสาวนาดตา เชษฐโชติรส รองประธาน คนที่ 1
นายวิรัชศักดิ์ โชติวานิช รองประธาน คนที่ 2
นายสรวิชัย แซ่เตี่ยว รองประธาน คนที่ 3
นางสาวนิภาวรรณ แก้วรากมุกข์ เลขานุการ
นายพนพล รัตนพันธ์ รองเลขานุการ คนที่ 1
นายภูวสิษฐ์ สุขใส รองเลขานุการ คนที่ 2
นางสาวชุตติมณฑน์ ศรีขำ เภรัณยูภิก

กรรมการ

นางสาวผุสดี ศิตรีชฌา กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายตุลย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายสิทธิชัย บำรุงสุข กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายไพฑูรย์ ชุตติมากรกุล กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายก่อเขต จันทเลิศลักษณ์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นางสาวสมถวิล เทพสวัสดิ์ กรรมการประเภทก่อตั้ง
นายศักดิ์สิทธิ์ วิบูลศิลป์โสภณ กรรมการประเภทสามัญ
นายจักรกฤษณ์ แววดคล้ายหงษ์ กรรมการประเภทสามัญ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ. ดร. สุกัญญา บุรณเดชาชัย
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการสื่อสารมวลชน
นายวิฑิต ลินุตพงษ์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารจัดการ
นางสาวสุภิญญา กลางณรงค์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
ศ. สุริชัย หวันแก้ว
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชน
ดร. พิเชฐ คุรงค์เวโรจน์
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
นายปราโมทย์ ฝ้ายอุประ
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประสบการณ์ด้านสื่อมวลชน
นายกวี จงกิจถาวร
ผู้ทรงคุณวุฒิด้านประสบการณ์ด้านสื่อมวลชน
บรรณาธิการ
นายบุตรดา ศรีเลิศชัย

สภาสื่อ ปีที่ 26

ผ่านไปแล้วกับงานครบรอบ 25 ปี ของการก่อตั้งสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 3 - 4 กรกฎาคมที่ผ่านมา (รวมถึงงานสัมมนาที่จัดขึ้นในส่วนภูมิภาคเป็นปีแรกที่เชียงใหม่ด้วย) ซึ่งปีนี้ ไม่ได้มีแต่เพียงทีมงานในเรื่องจริยธรรม หรือการกำกับดูแลตนเองของสื่อมวลชนเหมือนปีที่ผ่าน ๆ มาเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมแต่ไปถึงอนาคตสังคมไทยในมิติต่าง ๆ ด้วย

โดยในปีนี้ หัวข้อที่เกี่ยวกับจริยธรรมของสื่อมวลชน มีการหยิบยกเอาเรื่องจริยธรรมในการรายงานข่าวเชิงสืบสวนมาเป็นประเด็นหลัก โดยได้ Sheila Coronel อดีตนักข่าวเชิงสืบสวนรางวัลแมกไซไซจากฟิลิปปินส์มาแสดงปาฐกถาพิเศษ ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจคือ การตอกย้ำถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนมืออาชีพในการนำเสนอความจริงด้วยทักษะการรายงานข่าวเชิงสืบสวนเพื่อถ่วงดุลกับข้อมูลที่ถูกรังแต่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

เพราะไม่เช่นนั้น สื่อมวลชนก็จะไม่สามารถดำรงความเป็นสถาบันหลักของสังคมที่ประชาชนจะพึ่งพาได้ในยามที่ข้อมูลข่าวสารในโลกโซเชียลมีเดียล้นทะลักจนเกิดความสับสนวุ่นวายไปหมด สามารถทำให้คนผิดกลายเป็นถูก และคนถูกกลายเป็นคนผิดได้

ดังนั้น งานหลักสำคัญงานหนึ่งของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติในปีนี้ จึงต้องเน้นการส่งเสริมให้สมาชิกที่เป็นสื่อหลักในสังคมสามารถทำหน้าที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนรอบด้านเพื่อให้คนในสังคมนำข้อมูลจากสื่อมวลชนไปประกอบในการใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและสุขภาพ

นอกจากนี้ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ยังจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนตามนโยบายของคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่ต้องการให้สื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อวิทยุและโทรทัศน์ที่เป็นผู้รับใบอนุญาตจาก กสทช. ดำเนินการกำกับดูแลกันเองก่อน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ต้องการให้การใช้กฎหมายเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะนำมาใช้ในการกำกับดูแลสื่อ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติจึงร่วมกับสภาวิชาชีพกิจการการแพร่ภาพและกระจายเสียง (ประเทศไทย) และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยในการสร้างกลไกในการรับเรื่องร้องเรียนร่วมกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการพิจารณาปัญหาการละเมิดจริยธรรมของสื่อมวลชนที่คาดว่าจะมีมากขึ้นในอนาคต

ขณะเดียวกัน การส่งเสริมให้สมาชิกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติกระชับกลไกการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้านจริยธรรมภายในองค์กรเพื่อรองรับเรื่องร้องเรียนในอนาคตก็มีความจำเป็นเช่นกัน

จึงอาจกล่าวได้ว่า กิจกรรมในปีที่ 26 ของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติจะเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมให้มีความเข้มแข็งเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนสามารถกำกับดูแลกันเองได้ โดยไม่ต้องให้ใครมาแทรกแซง...

รู้จักข่าวกับสื่อ “รู้จักสื่อกับสภาการสื่อมวลชน”

อยากรู้จักตัวตน คนวงการสื่อ เปิดวิทยุ เอฟเอ็ม 100.5 เมกะเฮิร์ตซ์
“คลื่นข่าว News Network” ทุกวันเสาร์ 12.30 - 14.00 น.

ดำเนินรายการโดย
ณรงค์ สุทธิรักษ์ วิชัย วรธานีวงศ์
สิบพงษ์ อุมรัตน์ จินตนา จันทร์โพบูลย์

บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
สนับสนุนการผลิตรายการ

ฟังย้อนหลังได้ที่
www.presscouncil.or.th
หรือ Facebook Fanpage

สถานที่ติดต่อ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ 538/1 ถ.สามเสน แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร.02-668 9900 แฟกซ์. 02-243 5697
E-mail. info@presscouncil.or.th Website. www.presscouncil.or.th Facebook. www.facebook.com/presscouncil.npct

8 กุศุสะท้อนมุมมอง-สานทางออกอนาคตไทย

ครบรอบ “25 ปี สภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ” จัดเต็มเชิญ 8 กุศุจาก 8 ด้านระดับแนวหน้า สะท้อนมุมมอง-หาทางออกประเทศไทย ทั้งด้านสังคม การศึกษา การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม และทิศทางเศรษฐกิจไทยที่น่าเป็นห่วง รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมและใช้ประโยชน์จากอาเซียนให้มากกว่านี้ เน้นรัฐให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลลงไปให้ถึงชุมชน เพื่อให้ชุมชนใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ด้านอดีตนายกฯ มองทิศทางการเมืองไทย เชื่อการเลือกตั้งใหญ่มีไม่เกินกลางปี 2566 พรรคฝ่ายค้าน อย่างเพื่อไทยมาแรง ขณะที่รัฐบาลอยู่ในภาวะขาลงจากปัญหาพิษเศรษฐกิจ พร้อมจัดเสวนาสัญจรถกปัญหา “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล : ความท้าทายของสื่อมวลชนท้องถิ่น” ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

เมื่อวันที่ 3 ก.ค. 2565 สภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ จัดงานครบรอบ 25 ปี ณ รร.เซ็นจูรี พาร์ค กรุงเทพฯ โดยนายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงานระบุว่า สภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ ถือกำเนิดขึ้นในวันที่ 4 ก.ค. 2540 โดยเวลานั้นคือ สภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นองค์กรอิสระในการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมของสื่อมวลชนหนังสือพิมพ์ ต่อมาในวันที่ 11 พ.ย. 2563 ได้ยกระดับเป็นสภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ หลอมรวมกัน รวมถึงการเกิดขึ้นของสื่อออนไลน์

สำหรับภารกิจของสภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติ คือการปรับปรุงข้อบัญญัติและแนวปฏิบัติด้านจริยธรรมให้สอดคล้อง

กับภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงไปมีการดำเนินการเชิงรุก รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อการทำงานของสื่อมวลชนที่เป็นสมาชิกรวมถึงรับข้อร้องเรียนว่าได้มีการกระทำที่ละเมิดจริยธรรมวิชาชีพหรือไม่-อย่างไร โดยต้องการสานต่อกลไกเดิมที่วางรากฐานไว้ตั้งแต่ยุคสภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยกลไกรับเรื่องร้องเรียนในองค์กร หรือ Ombudsman มีความจำเป็นต้องทบทวนและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

สภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติกำลังดำเนินการวางระบบการติดตามเรื่องร้องเรียนที่เข้าสู่กระบวนการร้องเรียนหรือการ Tracking เพื่อให้ผู้ร้องเรียนและผู้สนใจสามารถติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียนนั้น ๆ ได้ตามกรอบเวลาที่ธรรมนูญสภากาชาดสื่อมวลชนแห่งชาติกำหนดไว้

“อภิมายเหตุ” ชี้ 2 ปีชี้ชะตาประเทศไทย

จากนั้นเข้าสู่ช่วงปาฐกถาพิเศษ “มองอนาคตประเทศไทย” เริ่มจากหัวข้อแรก “ทิศทางการเมืองไทย” โดย นายอภิมายเหตุ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี ฉายภาพอนาคตการเมืองไทยในช่วง 2 ปีนับจากนี้ ไว้ตั้งแต่ 1. รัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันว่า มีความพยายามที่จะอยู่ให้ครบเทอมแต่ตนยังมองไม่เห็นสัญญาณว่านายฯ คนปัจจุบันต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว 2. แต่รัฐบาลชุดปัจจุบันจะอยู่ครบเทอมหรือไม่ นั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญ เพราะช่วงเวลาที่เหลือนั้นรัฐบาลจะต้องเผชิญกับความยากลำบากยิ่งขึ้น

เนื่องจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจไม่เอื้อให้รัฐบาลได้รับความนิยมน่าขึ้น 3. มองไปอีกด้านหนึ่งฝ่ายค้านก็ไม่จำเป็นต้องรีบร้อน เพราะปัญหาเศรษฐกิจและอีกหลายปัญหาที่รัฐบาลเผชิญอยู่มีแต่จะทำให้คะแนนเสียงไหลมาทางฝ่ายค้านมากขึ้น 4. การเลือกตั้งใหญ่ที่จะเกิดอย่างช้าสุดไม่เกินกลางปี 2566 ความได้เปรียบอยู่ที่พรรคฝ่ายค้านโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พรรคเพื่อไทย” เพราะหากย้อนไปดูการเลือกตั้งใหญ่เมื่อปี 2562 เป็นเพราะความผิดพลาดของพรรคเพื่อไทย ด้วยการแตกออกเป็นพรรคไทยรักษาชาติ แต่พรรคถูกยุบเสียก่อน

อีกทั้งยังมีสูตรคำนวณ ส.ส. แบบพิสดาร พรรคที่มีคะแนนเหลือหลักแสนไม่ได้ ส.ส. เพิ่มแต่พรรคที่มีคะแนนเพียง 2-3 หมื่นกลับมี ส.ส. ในสภา ทำให้รัฐบาลรวมเสียงได้เกิน 250 ของทั้งสภาผู้แทนราษฎร แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจแบบนี้ยากมากที่รัฐบาลจะมีเสียงเพิ่ม

ต่อมา ศ.สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปาฐกถาในหัวข้อ “ทิศทางการสังคมไทย” ระบุว่า สภาวะทางนโยบายของไทยเป็นแบบค่อนข้างปิดและรวมศูนย์ ซึ่งการที่มาพูดในเวทีของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติเพราะหวังว่าสื่อมวลชนจะมีบทบาทในการเดินทางไปสู่การมีพื้นที่แลกเปลี่ยนกันมากขึ้น เพราะความเสี่ยงจากโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว แม้ภาครัฐหรือภาคการเมืองจะเข้มแข็งเพียงใดก็ตาม หากขาดความเข้มแข็งของสังคม ปราศจากความร่วมไม้ร่วมมือ

การลงทุนการศึกษาต้อง Upskill

ส่วน ดร. กฤษณพงศ์ กีรติกร นายกสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปาฐกถาในหัวข้อ “อนาคตการศึกษาไทย” กล่าวว่า ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัย ซึ่งจำนวนเด็กเกิดใหม่น้อยลง ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านยังมีกำลังแรงงานมากกว่า ดังนั้นการลงทุนด้านการศึกษาต้องขยับจากวัยเด็กไปสู่วัยที่กำลังทำงาน หรือ Upskill และ Reskill ที่ผ่านมายังมีการส่งเสริมในฝั่งวัยแรงงานน้อย ขณะเดียวกันปัจจุบันประเทศไทยพึ่งพาแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก แต่เป็นการปล่อยเข้ามาทำงานอย่างไม่เป็นระบบ การฝึกอบรมแรงงานจึงควรรวมถึงแรงงานข้ามชาติ

อีกทั้งควรมองแรงงานในฐานะมนุษย์ไม่ใช่เป็นเพียงแรงงานซึ่งจะมีผลต่อการดึงดูดแรงงานฝีมือในต่างประเทศให้เข้ามาทำงานในประเทศไทย นำไปสู่ความเป็นไปได้ที่แม้รุ่นพ่อแม่จะไม่ใช่คนไทย แต่รุ่นลูกอาจกลายเป็นคนไทยก็ได้ ซึ่งประเทศไทยนั้นมีความพิเศษในการทำให้ชาวต่างชาติกลายเป็นคนไทยเห็นได้จากคนไทยทุกวันนี้จำนวนมากที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีนโพ้นทะเล ทั้งนี้ สิงคโปร์เป็นตัวอย่างหนึ่งของประเทศที่เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยแรงงานข้ามชาติ ด้วยเพราะมีนโยบายที่เอื้อต่อการดึงคนมีฝีมือเข้าไปทำงาน

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงความมั่นคง

ดร. บัณฑิต เศรษฐศิโรตม์ กรรมการกำกับกิจการพลังงานและผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ปาฐกถาในหัวข้อ “ทิศทางการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม” กล่าวว่า มุมมองเรื่องสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องเปลี่ยน เพราะสิ่งแวดล้อมไม่ใช่เรื่องของสิ่งแวดล้อมแต่เชื่อมโยงกับความมั่นคง เช่น ด้านอาหาร ด้านพลังงาน และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจว่าด้วยขีดความสามารถในการแข่งขันเพราะการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้มีแต่ต้นทุน แต่ยังมีเรื่องของโอกาสในเศรษฐกิจแบบใหม่ที่มุ่งไปสู่การปล่อยคาร์บอนต่ำ

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในไทยต้องแก้ไข 2 เรื่อง 1. กลไกการยกระดับชาติแม้การยกระดับชาติจะมีความจำเป็น เพราะเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นงานคาบเกี่ยวระหว่างหลายกระทรวง

2. กฎหมาย ประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาและสิ่งแวดลอมจำนวนมาก ทั้งกฎหมายแม่และกฎหมายลูก ซึ่งแม้ว่าจะเข้าสู่ยุคสมัยของรัฐธรรมนูญฉบับ 2540 ที่ถือกันว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญ แต่กฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้ถูกปรับเปลี่ยนสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญด้วย จึงนำไปสู่ความขัดแย้งเชิงโครงสร้างเห็นได้จากจำนวนการฟ้องคดีในศาลปกครองจำนวนมากซึ่งเป็นประเด็นสิ่งแวดลอม

เศรษฐกิจไทยหลังโควิดต้อง “ปฏิรูป”

ทางด้าน ดร. ประสาร ไตรรัตน์วรกุล อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ปาฐกถาในหัวข้อ “ทิศทางเศรษฐกิจไทย” กล่าวถึงคำว่า Resilience ซึ่งแปลว่ายืดหยุ่นหรือทนทานก็ได้ คำนี้ใช้อธิบายเศรษฐกิจไทยในระดับมหภาคที่ไม่กลายเป็นวิกฤติจากสถานการณ์โควิด-19 แต่หลังจากนี้ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงการ Reform หรือปฏิรูปได้ เพราะเศรษฐกิจไทยมีปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น ระดับการเติบโตลดลง การพัฒนาที่ผลประโยชน์ไม่ได้กระจายไปสู่คนทุกกลุ่ม นำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ หากไม่แก้ไขก็อาจฉุดรั้งการพัฒนาได้

ดังนั้นทางออกอยู่ที่การปรับ 3 เรื่อง 1. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทั้งธุรกิจเดิมที่มีพื้นฐานดีอยู่แล้วและธุรกิจที่เป็นกระแสของโลกอนาคต ขยายการสนับสนุนไปสู่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) 2. กระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ต้องผลักดันให้เกิดเมืองชั้นนำระดับภูมิภาคเช่นเดียวกับกรุงเทพฯ เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ระดับภูมิภาค สร้างระบบสวัสดิการที่เป็นธรรม สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

ส่วนในระดับปัจเจกบุคคล ความท้าทายคือจะเพิ่มรายได้ให้แรงงานระดับฐานรากโดยเฉพาะในภาคการเกษตรได้อย่างไร เพราะกลุ่มนี้ครองสัดส่วนเกินครึ่งของกำลังแรงงานทั้งหมดในประเทศ

3. มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึงการปรับปรุงบทบาทของภาครัฐ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เช่น การปรับปรุงกฎหมายให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลกเปลี่ยนแปลงบทบาทของรัฐจากผู้กำกับดูแลเป็นผู้ส่งเสริม มีหน่วยงานด้าน

ยุทธศาสตร์เพื่อประเมินทิศทางการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน ปฏิรูประบบการคลังส่งเสริมความยั่งยืนของประกันสังคม เป็นต้น

อาเซียนต้องขันนอต เพิ่มบทบาทเลขาฯ

นายกวี จงกิจถาวร สื่อมวลชนอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญเรื่องอาเซียน ปาฐกถาในหัวข้อ “ทิศทางอาเซียน” กล่าวถึง 9 ด้านของทิศทางอาเซียน 1. สร้างความรู้สึกร่วมของคนไทยในความเป็นอาเซียนโดยเฉพาะคนหนุ่ม-สาวรุ่นใหม่ ๆ หากมีความรู้เรื่องอาเซียนเป็นอย่างดีจะมีโอกาสหางานทำได้มากขึ้นโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. ขันนอตอาเซียนบ้าง อาเซียนมีข้อตกลงจำนวนมากแต่ไม่ค่อยถูกนำมาปฏิบัติ รวมถึงเพิ่มบทบาทเลขาธิการอาเซียน

3. เปิดรับสมาชิกใหม่ เช่น ตีมอร์เลสเต มีความต้องการเข้าร่วมอาเซียนมานานแล้วรวมถึงประเทศที่ดูเหมือนอยู่นอกภูมิภาค เช่น ปาปัวนิวกินี ที่แสดงความต้องการเข้าร่วมอาเซียนมานานแล้วเช่นกัน เพราะกระแสโลกยุคใหม่ใครอยากเข้าร่วมประชาคมไหนก็ได้หากประชาคมนั้นยอมรับ 4. ส่งเสริมความร่วมมือหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับประเทศหรือประชาคมต่าง ๆ เช่น อินเดีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป (EU) 5. สมาชิกอาเซียนไม่ควรเลือกข้างทางการทหารกับมหาอำนาจไม่ว่าชั่วคราว ในทางตรงข้ามอาเซียนต้องคุ้มครองสิทธิของประชากรอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในกลุ่ม CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาและเวียดนาม) 6. สนับสนุนพหุนิยม แม้จะเป็นเรื่องยากเพราะแต่ละประเทศเจริญไม่เท่ากันแต่ปัจจุบันอาเซียนกำลังร่างวิสัยทัศน์ใหม่ออกมาใช้ในอนาคต 7. สนับสนุนพื้นที่ปลอดภัยและสร้างความปลอดภัย แม้อาเซียนจะถูกมองว่าอ่อนแอ แต่ประชาคมนี้นับเปิดพื้นที่ให้ชาติในภูมิภาคอื่น ๆ ที่เป็นคู่ขัดแย้งได้มาพูดคุยกัน 8. ลดความเหลื่อมล้ำของประเทศสมาชิก บางชาติร่ำรวยไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเก็บค่าบำรุงสมาชิกตามฐานะของประเทศ และ 9. DNA อาเซียนคือไทยและ DNA ไทยคืออาเซียน นโยบายการพัฒนาของไทยหากคำนึงถึงอาเซียนด้วย สุดท้ายผลตอบแทนก็จะย้อนกลับมาที่ไทยโดยปริยายอีกทั้งไทยมีศักยภาพเพราะเป็นศูนย์กลางอาเซียนในทางภูมิศาสตร์

เทคโนโลยีดิจิทัลต้องเข้าถึงชุมชน

ดร. พิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมปาฐกถาในหัวข้อ “ทิศทางเทคโนโลยีสารสนเทศ” กล่าวว่า เทคโนโลยีดิจิทัลต้องไปให้ถึงชุมชน ให้ชุมชนใช้ประโยชน์ในบริบทของชุมชนได้ หากทำได้ประเทศไทยจะยกระดับไปอีกขั้น โดยภาคที่น่าสนับสนุน คือ 1. ระบบเกษตรและสหกรณ์ เสริมศักยภาพของเกษตรกร เช่น ใช้โดรนพ่นสารกำจัดศัตรูพืช ใช้ IoT วิเคราะห์คุณภาพดิน ใช้ Blockchain เข้ามาช่วยในระบบการเงินของสหกรณ์ 2. E-Commerce ชุมชนระบบบริหารจัดการที่ดี ทำให้ชุมชนต่างๆ มีช่องทางจำหน่ายสินค้าของตนเองไม่เฉพาะแต่ในประเทศ แต่รวมถึงทั่วโลก

3. Digital Learning ซึ่งควรเป็นการเรียนรู้แบบ Experiential Learning 4. Smart Cities เริ่มแรกดำเนินโครงการนำร่องใน จ. ภูเก็ต เมื่อภาคเอกชนเห็นว่าเมื่อนำเทคโนโลยีมาดูแลเมืองจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวอย่างไรจึงรวมตัวกันตั้ง บริษัท ภูเก็ตพัฒนาเมือง จากภูเก็ต แนวคิดแบบเดียวกันขยายแล้วปัจจุบันกว่า 20 จังหวัด โครงการแบบนี้ภาครัฐไม่ควรผลักดันเอง แต่ควรเป็นผู้สนับสนุน และ 5. E-Government เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการต่าง ๆ กับหน่วยงานภาครัฐ ลดขั้นตอนประหยัดเวลา

กำกับดูแลไม่ใช่การหาข้อผิด แต่ต้องส่งเสริมให้สื่อดีอยู่ได้

ด้าน ศ.ดร. พิศร รอง รมช.สุต กรรมการ กสทช. ปาฐกถาในหัวข้อ “อนาคตสื่อไทย” ระบุว่า การกำกับดูแลเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านสื่อ กระจายอยู่กับ 3 หน่วยงาน หากเป็นเนื้อหาบนแพลตฟอร์มออนไลน์อยู่กับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หากเป็นวิดีโอเกม หรือภาพยนตร์ จะอยู่กับกระทรวงวัฒนธรรม และเนื้อหาที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์จะอยู่กับ กสทช. แต่ไม่มีการบูรณาการร่วมกัน

ศ.ดร.พิศร รอง ยกตัวอย่าง เกาหลีใต้ จากวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 หรือวิกฤตต้มยำกุ้ง นอกจากประเทศไทยแล้วเกาหลีใต้ก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน แต่ครั้งนั้นถือเป็นจุดเปลี่ยน เกาหลีใต้ยก

เรื่องการผลิตเนื้อหา (Content) ขึ้นเป็นวาระทางสังคม มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ ซึ่งจริง ๆ แล้วประเทศไทยก็มีศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมอยู่มาก แต่จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลยหากขาดการบูรณาการร่วมกัน และขาดการมองสื่อในภาพรวมแบบครอบคลุม (Comprehensive)

“ไม่อยากใช้คำว่า Reform (ปฏิรูป) แต่จริง ๆ ก็คือ Reset (เริ่มต้นกันใหม่) ระบบกำกับดูแลและส่งเสริมสื่อ การกำกับดูแลไม่ใช่การตรวจหาข้อผิดหรือการบังคับเท่านั้น แต่มันต้องเป็นการส่งเสริม เป็นการอภิบาลให้สื่อที่ดีอยู่ได้ และสื่อที่สามารถจะทำให้สังคมยั่งยืน แล้วก็คุณค่าต่างๆ อย่างเกาหลี จะเห็นว่าคุณค่าต่าง ๆ ของวัฒนธรรม ของความเชื่ออะไรต่าง ๆ ของเขา เขาทำเป็น Story Telling (การเล่าเรื่อง) เป็น Narrative (เรื่องราว) ที่อยู่ในเนื้อหาของซีรีส์ของเขา แล้วเขาก็สามารถที่จะนำเสนอเป็น Export (ส่งออก) ได้ด้วย”

การปรับตัวของสื่อยุคดิจิทัล:กับความท้าทายสื่อมวลชนท้องถิ่น

นอกจากนี้ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ยังได้จัดโครงการเสวนาสัญจร เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปีด้วย โดยร่วมกับคณะกรรมการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดเสวนาเรื่อง “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล : ความท้าทายของสื่อมวลชนท้องถิ่น” เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2565 พร้อมกับเชิญนายพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ หรือ “หนู่ย แบไต๋” ผู้ผลิตสื่อชื่อดังที่ในวันนี้เป็น “ไอทีอินฟลูเอนเซอร์” ที่มีผู้ติดตามติดมากเป็นอันดับ 1 ใน 3 ของประเทศไทย มาบรรยายพิเศษ

จากนั้นเป็นช่วงเสวนา “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล : ความท้าทายของสื่อมวลชนท้องถิ่น” โดยมีนายจักรกฤษ เพิ่มพูล กรรมการนโยบาย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, รศ.ธีรภัทร วรรณฤมล คณบดีคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, นางสาวพัชรี เกิดพรม บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ ส่องใต้ และ นายกฤษฏาพงษ์ แวคคล้ายหงษ์ บรรณาธิการ สำนักข่าวตราดออนไลน์ เป็นวิทยากร

“เปิดให้ปัง เล่าให้เป๊ะ มุกให้ป๊อบ สุกให้เปรี้ยว จบให้ปัง”

สำหรับหัวข้อ เรื่อง “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล”

นายพงศ์สุข หิรัญพฤกษ์ หรือ “หนูแป๊ะ” อธิบายถึงการทำงานของตัวเขาว่า ได้ผ่านการทำงานมานานกว่า 20 ปี และผ่านความล้มเหลวมาบ้าง ซึ่งจากสถานการณ์สื่อที่ปรับตัวสู่ระบบออนไลน์ ทำให้ต้องปรับตัวอย่างมาก หลายสื่อที่ถูกดิสรรับเพราะพฤติกรรมผู้เสพสื่อเปลี่ยนไป หนังสือพิมพ์ที่หายไปก่อน จากนั้นก็เป็นสื่อโทรทัศน์ ทำให้วงการสื่อของไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ขณะที่การปรับนั้นจะต้องเข้าใจในบริบทของสื่อออนไลน์ที่แตกต่างจากสื่อเก่า พร้อมการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้ามาชม โดยไม่ต้องอรรถภทมาก ใช้เทคนิคที่ทำให้หน้าสนใจและน่าติดตามต่อแบบ “เปิดให้ปัง” ใส่เนื้อหาไปเลย และ “เล่าเรื่องให้เป๊ะ มุกให้ป๊อบ ฮุกให้เปรี้ยว และสุดท้ายจบให้ปัง” เมื่อทำทั้งหมดแล้วใส่ไปให้เต็มก็จะประสบความสำเร็จ และมีผู้ติดตามมากขึ้น ซึ่งจะสามารถสร้างมูลค่าของสื่อของตัวเองและตัวตนของตัวเองได้นั่นเอง

ด้าน รศ.ธีรภัทร วรณฤมณ คณบดีคณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวว่า ทำวิทยุของคณะการสื่อสารมวลชนมานานกว่า 44 ปี เพราะมีความชอบในสื่อเสียง ทำให้ต้องมีการลงทุนในเรื่องเครื่องส่ง และเสาอากาศที่ต้องลงทุนสูง แต่เมื่อมีการปรับตัวเพราะกสทช. ยึดคลื่นคืน จึงหันมาผลิตสื่อโดยผ่านออนไลน์ และได้รับการสนับสนุนจากทุนในประเทศสวีเดน พร้อมทำการศึกษาอบรม โปรแกรมในเรื่องการออกอากาศ และยังมีผู้ฟังติดตามต่อเนื่อง

ในส่วนช่วง “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล : ความท้าทายของสื่อมวลชนท้องถิ่น” นั้น นางสาวพัชรี เกิดพรม บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ส่องใต้ เล่าว่า ทำสื่อสิ่งพิมพ์ ซื่อส่องใต้มานาน 20 ปี และยังทำงานเป็นสตรีนเจอร์ของสื่อในส่วนกลางทั้งไทยพีบีเอส ช่อง 8 และมติชน เมื่อมีอินเทอร์เน็ตเข้ามาทำให้ต้องปรับตัวด้วยการเข้ามาทำเพจข่าวและทำเว็บไซต์ส่องใต้ ซึ่งทำให้สามารถสร้างการรับรู้ได้มากขึ้น แต่ปัญหาเป็นเรื่องทักษะ และเทคนิคที่ทำให้ผู้เข้ามาชมสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ยอมรับว่า มีคู่แข่งชันมากขึ้น แต่ด้วยความที่ได้รับการสนับสนุนและผลักดันของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติทำให้ได้รับความรู้และสร้างความแตกต่างกับสื่อมวลชนอื่น ๆ ในพื้นที่ ซึ่งวันนี้ มั่นใจว่า คอนเทนต์ข่าวที่ดีและได้รับการยอมรับจะทำให้เอาตัวรอดได้ ซึ่งวันนี้โฆษณาได้เข้ามา

บ้างแล้ว

นายกฤษฎาพงษ์ แวคคล้ายหงษ์ บรรณาธิการ สำนักข่าวตราดออนไลน์ กล่าวว่า ครอบครัวทำข่าวมาตลอด เกิดมาก็เห็นพ่อและแม่ทำหนังสือพิมพ์แล้ว โดยทำต้นฉบับด้วยการตัดแปะและมายกระดับด้วยการทำผ่านคอมพิวเตอร์ อีกทั้งครอบครัวยังทำเคเบิลทีวี และเป็นผู้สื่อข่าวในส่วนกลาง ซึ่งทั้งหมดมีรายได้แยกกัน ซึ่งเมื่อมีอินเทอร์เน็ตก็ได้เข้ามาทำสื่อในออนไลน์ เริ่มจากเฟสบุ๊คส์ และเพจแล้วมาทำเว็บไซต์ แต่ทำแล้วมีปัญหาทางเทคนิค และทักษะจนต้องล้มเลิก สุดท้ายกลับมาทำเพจตราดทีวี จนได้รับความนิยม และทำงานมีรายได้เข้ามาทั้งเพจเว็บไซต์ซึ่งการปรับตัวในอนาคตจะต้องพัฒนายกระดับต่อไปเพราะเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอยู่เรื่อยๆ หากไม่พัฒนาหรือปรับตัวก็จะอยู่ไม่รอด

สื่อออนไลน์ต้องชัด สั้นกระชับ ตรงประเด็น

นายจักรกฤษ เพิ่มพูล กรรมการนโยบาย ไทยพีบีเอสชี้ให้เห็นว่า วันนี้ สื่อมวลชนท้องถิ่นไม่ปรับตัวก็จะอยู่ไม่รอด โดยที่ตนเองเคยทำงานทั้งในสื่อส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร และเป็นบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ลานนาโพสต์ จ.ลำปาง ทำให้เข้าใจบริบทของสื่อท้องถิ่นดี ซึ่งสื่อท้องถิ่นต้องเข้าใจว่า การผลิตคอนเทนต์ในสื่อสิ่งพิมพ์แล้วจะนำมาลงในออนไลน์ทั้งหมด ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนและทำความเข้าใจเพราะสื่อออนไลน์จะต้องสั้น กระชับ ตรงประเด็น เพราะผู้เสพข่าวไม่ยอมเสียเวลา

นอกจากนี้สื่อท้องถิ่นมีปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการภายใน ต้องทบทวนตำแหน่งทางการตลาด และการปรับแนวคิดรวมทั้งนโยบายภายในองค์กร นอกจากนี้ยังต้องมีความรู้ในเรื่องการเขียนข่าวออนไลน์ ลักษณะหรือเนื้อหาของสื่อออนไลน์ สุดท้ายยาคูณลักษณะของข่าวออนไลน์ ที่ต้องชัด กระชับ ชัดเจนด้วย และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ เรื่องจริยธรรมของสื่อด้วย

25 ปี ยืนหยัดทำหน้าที่กำกับดูแลจริยธรรม

ส่วนวันที่ 4 ก.ค. 2565 เป็นการจัดงานครบรอบ 25 ปี สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ที่อาคารสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยนายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการ

สื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงาน โดยกล่าวถึงความจำเป็นของการก่อตั้งสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติว่า เมื่อวันที่ 4 ก.ค. 2540 บรรณาธิการ เจ้าของสื่อ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน ในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รวมตัวกันที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ประกาศเจตจำนงร่วมกันว่าต้องการก่อตั้งองค์กรขึ้นมากำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรม โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมาย จึงเกิดเป็นสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และยกระดับเป็นสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติในที่สุด

นายชวรงค์ กล่าวต่อไปว่า สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ มีการเปิดกว้างในการรับสมาชิก จากเดิมที่มีสมาชิกที่เป็นสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งต่อมาต่างก็เข้าไปใช้พื้นที่ออนไลน์เสนอข่าว นำไปสู่การยุติการพิมพ์หนังสือพิมพ์ เหลือเพียงการนำเสนอข่าวผ่านช่องทางออนไลน์เท่านั้น ตลอดจนสำนักข่าวใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีหนังสือพิมพ์มาก่อนแต่เสนอข่าวผ่านช่องทางออนไลน์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง รวมไปถึงสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ซึ่งสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติจะยังคงยืนหยัดในการทำหน้าที่กำกับดูแลจริยธรรมสื่อต่อไป พร้อมเปิดรับทุกสื่อเข้าสู่ระบบการกำกับดูแล

“ซีลา” ซีลีสื่อเมืองหลวงต้องไม่ทอดทิ้งคนต่างจังหวัด

จากนั้นเป็น ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “จริยธรรมในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน” โดย ซีลา โครเนล (Sheila Coronel) อดีตนักข่าวฟิลิปปินส์ ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ โดยมี นายกวี จงกิจถาวร สื่อมวลชนอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญเรื่องอาเซียน เป็นผู้แปลสรุปเป็นภาษาไทย โดย ซีลา กล่าวไว้ 4 ประเด็น คือ

1. ในอดีตสื่อมวลชนมีภารกิจต่อสู้กับเผด็จการ โดยในบริบทของฟิลิปปินส์ คือการต่อสู้กับอดีตประธานาธิบดี เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส (Ferdinand Marcos) และปัจจุบันก็ยังคงกล่าวถึง แม้ลูกชายของอดีต ปธน. ผู้นี้ ได้กลายเป็น ปธน. คนล่าสุดของฟิลิปปินส์แล้วก็ตาม

2. การจำกัดเสรีภาพสื่อไม่ได้มีแต่ในประเทศที่เป็นเผด็จการ แม้แต่ประเทศแบบเสรีนิยมก็มีวิธีจำกัดเสรีภาพสื่อเช่นกัน แตกต่างกันไปเพียงรูปแบบเท่านั้น เช่น การสร้างข่าวปลอม

3. การสร้างภาพเสมือนจริงสามารถทำให้ผู้นำที่แม้จะถูกตั้งคำถามหรือถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้รับคะแนนนิยม เช่น กรณีของอดีต ปธน. โรดริโก ดูเตอร์เต (Rodrigo Duterte) ที่ทำให้ชาวฟิลิปปินส์เชื่อได้ว่า หากเลือกตนให้มีอำนาจ ตนจะขจัดยาเสพติดให้หมดไปจากแผ่นดินฟิลิปปินส์ นำไปสู่นโยบายสงครามยาเสพติดที่มีผู้เสียชีวิตหลายพันศพ แต่ที่ไม่น่าเชื่อคือ เฟอร์ดินานด์ มาร์กอส จูเนียร์ (Ferdinand Marcos Jr.) หรือ บองบอง (Bongbong) ลูกชายอดีต ปธน.มาร์กอส จะชนะการเลือกตั้งได้เป็น ปธน.ฟิลิปปินส์ คนปัจจุบัน เพราะ มาร์กอส ผู้พ่อ เคยทุจริตจนสร้างความเสียหายเป็นเม็ดเงินมากถึง 4 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งสาเหตุที่น่าจะทำให้ บองบอง ชนะการเลือกตั้ง เพราะสามารถสร้างกระแสให้ชาวฟิลิปปินส์เชื่อได้ว่า หากตนมีอำนาจ จะนำพายุศสมัยที่เคยรุ่งเรืองของประเทศกลับมาอีกครั้ง โดยในยุค 1960 (ปี 2503-2512) ฟิลิปปินส์นั้นยิ่งใหญ่มาก แม้แต่ไทยก็ยังได้รับอิทธิพลหลายอย่าง

และ 4. ระวังความเหลื่อมล้ำด้านข้อมูล ที่ประเทศฟิลิปปินส์ คนที่อยู่นอกพื้นที่เมืองหลวงนั้นเหมือนกับถูกทอดทิ้ง เห็นได้จากข่าวสารส่วนใหญ่เมืองหลวงเป็นผู้กำหนด และเมื่อไปดูผลการเลือกตั้ง พื้นที่รอบนอกนั้น บองบอง สามารถชนะการเลือกตั้งแบบถล่มทลาย ดังนั้นบทเรียนที่ได้คือ ต้องไม่ทอดทิ้งประชาชนที่มองไม่เห็น หรือผู้ที่อยู่นอกเมืองหลวง

“ดีใจที่สภาพของเรา มีสมาชิกใหม่ ๆ จากข้างนอกเข้ามา แล้วก็มีการส่งข่าว นี่สำคัญมาก เพราะถ้าเราไม่มีการรายงานข่าวจากต่างจังหวัด จากท้องถิ่น เราจะไม่รู้เลย และนี่คือประเด็นที่ ซีลา พูดถึงในประเด็นสุดท้ายว่า คุณห้ามทอดทิ้งบุคคลที่มองไม่เห็น หรืออยู่อาศัยไกลตัวเราออกไป” นายกวี ระบุ

เสนอข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์สาธารณะคือเกราะป้องกันสื่อ

ต่อมาในช่วงเสวนา หัวข้อ “จริยธรรมในการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน” โดย ดร.มนตรี จุ้ยม่วงศรี บรรณาธิการศูนย์ข่าวสืบสวน สำนักข่าวอิศรา เริ่มต้นด้วยการอธิบายนิยามของข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ว่า หมายถึงข่าวที่เน้นกระบวนการค้นหาเอกสารหลักฐาน นำมาใช้ยืนยันข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องตรวจสอบการทุจริตเสมอไป หากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริง และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ สิ่งนี้จะเป็นเกราะป้องกันตัวให้กับสื่อได้

“ศาลจะพูดเสมอว่า ในการทำข่าวของสื่อมวลชน ถ้าเน้นเรื่องประโยชน์สาธารณะ และในการนำเสนอเป็นการเสนอข้อมูลแบบตรงไปตรงมา ไม่มีการบิดเบือน เช่น มีคดีหนึ่งเราเอาข้อมูลบริษัทหนึ่งบริษัทมาเปิดเผย เอาข้อมูลผู้ถือหุ้นมาเปิดเผย ศาลตัดสินว่าไม่มีความผิด เพราะเราไม่ได้เขียนอะไรผิดไปจากข้อเท็จ

จริงที่มีอยู่ ซึ่งจริง ๆ หลักของการทำข่าว คุณสมบัติของข่าวที่ดี ตามหลักวิชาการจะมีอยู่ 3 ส่วน 1. นำเสนอข้อมูลถูกต้องไหม? 2. ให้ความเป็นธรรมหรือเปล่า? ถ้าเราไปพูดถึงใคร พาดพิงถึงใคร เราเปิดพื้นที่ให้เขาหรือเปล่า 3. นำเสนอตามทฤษฎีหรือเปล่า? หมายถึง เห็นอะไรเรารายงานไปตามนั้น ไม่ได้ใส่ความเห็น ข่าวมันต้องแยกความเห็นออก” ดร.มนตรี กล่าว

นายกมล ชวาลวิทย์ บรรณาธิการข่าวสืบสวนสอบสวน สำนักข่าวไทยพับลิกา (ThaiPublica) ระบุว่า สื่อมวลชนเป็นอาชีพเสี่ยง เช่น สัมภาษณ์แหล่งข่าวอยู่ดี ๆ อาจถูกฟ้องร่วมกับแหล่งข่าวได้ ขณะเดียวกัน การหาข้อมูลก็ยากลำบาก เช่น มีแหล่งข่าวที่มีข้อมูลน่าสงสัยในการประมุขงานของหน่วยงานภาครัฐ แม้จะบอกเล่าปากเปล่ากับผู้สื่อข่าวได้ แต่ไม่กล้าให้เอกสารหลักฐาน เพราะกลัวจะถูกสืบรู้ว่าหลักฐานนั้นหลุดมาจากตน

นายกมล กล่าวต่อไปในประเด็นที่เมื่อสื่อนำเสนอข่าว ตรวจสอบความไม่ชอบมาพากล แล้วมีประชาชนพลักสื่อให้ไปเป็นอีกฝ่ายหนึ่ง ว่า เรื่องนี้พบได้บ่อยบนพื้นที่ออนไลน์ เสนอข่าวฝ่ายหนึ่งก็ถูกถล่ม พอเสนออีกฝ่ายก็ยิ่งถูกถล่ม รวมถึงแนวร่วมแต่ละฝ่ายก็มาต่อสู้อันอยู่ในช่องแสดงความคิดเห็น แต่เรื่องนี้เคยมีผู้ให้ข้อคิดว่า หากทำได้ในระดับดังกล่าวถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว เพราะไม่มีใครเข้าข้างเลย ทุกคนพร้อมใจและชื่นชมสำนักข่าว ซึ่งต้องยอมรับว่า การทำข่าวให้เป็นกลางนั้นเป็นเรื่องยากมาก เพราะคนอาจไม่สนใจความเป็นกลาง แต่ต้องการให้เลือกข้าง

“วิธีแก้ปัญหาคือที่ดีที่สุดก็กลับไป Basic (พื้นฐาน) คุณทำข่าวด้วยข้อเท็จจริง ด้วยความถูกต้อง การทำข่าวตามเนื้อผ้า เปิดโอกาสให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจง ผมว่ามันจะเป็นเกราะคุ้มกันคุณอย่างชัดเจนแล้ว ส่วนคนจะว่าจะอะไร ผมว่าบางทีมันเป็นเรื่องที่ห้ามยาก แต่เรารู้ตัวเราทำอะไรพอ บทบาทหน้าที่อย่างหนึ่งของสื่อมวลชนคือการเป็นหมาเฝ้าบ้าน ถ้าเรายึดหลักนี้ได้ ไม่ว่าจะยุคจะเปลี่ยนไปอย่างไร เครื่องมือเปลี่ยนไปอย่างไร ถ้าเรายึดหลักนี้ได้ผมว่าเราเป็นอมตะ เราอยู่ได้ตลอด” บรรณาธิการข่าวสืบสวนสอบสวน สำนักข่าวไทยพับลิกา กล่าว

ถ้าเป็นผลประโยชน์ของบ้านเมืองต้องพูดได้

ด้าน ดร.มานะ นิมิตรมงคล เลขาธิการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) กล่าวว่า ข่าวเชิงสืบสวนสอบสวนยังสำคัญ

และจำเป็นมาก เห็นได้จากทุกครั้งที่มิชชันนารีถูกนำเสนอออกมา จะได้รับการตอบสนองจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กรณีข่าวที่เกี่ยวกับการต่อต้านการทุจริต อาจหมายถึงหน่วยงานต้นสังกัด ไปจนถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) เป็นต้น

ซึ่งการนำเสนอข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ วิธีการได้มาซึ่งข้อมูล กับการนำเสนอข้อมูล และทั้ง 2 ส่วนจะมีประเด็นจริยธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ โดยหากนำเสนอข่าวอย่างขาดความรับผิดชอบ ผลที่เกิดขึ้นไม่ใช่เพียงการถูกตอบโต้ด้วยกฎหมาย แต่ยังทำลายความน่าเชื่อถือของผู้นำเสนอข่าวรวมถึงแหล่งข่าวด้วย ทำให้ประชาชนมองประเด็นไม่ถูกต้อง เป็นการเสียโอกาสของส่วนรวม แม้กระทั่งอาจเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดยังสามารถก้าวเดินต่อไปได้

“ถ้าเป็นผลประโยชน์ของบ้านเมืองต้องพูดได้ เรื่องคอร์รัปชันต้องพูดได้ แต่ในความเป็นจริง โดยตัวกฎหมายมันทำไปอย่างนั้นไม่ได้ กลไกของกฎหมายหรืออำนาจของ ป.ป.ช. ที่จะมาปกป้องประชาชน-ผู้สื่อข่าวที่พูดความจริง พูดสิ่งที่เป็ประโยชน์สาธารณะ มันถูกครอบงำ ถูกบิดเบี้ยว ประชาชนชอบบอกว่าไปรณรงค์กันดีนั้ก ทุกคนช่วยกันเปิดโปง ต้าวมอง ๆ สุดท้ายฉันทายคือคนที่เปิดโปงก็จะเป็นคนที่ตาย” ดร.มานะ กล่าว ■

ร่วมแสดงความยินดี ในโอกาสครบรอบ 25 ปี สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

บริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

บริษัท เอ็มบีเค จำกัด (มหาชน)

คุณอนุพร อรุณรัตน์

บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

บริษัท กรุงเทพประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)

บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (ดีแทค)

ร่วมแสดงความยินดี ในโอกาสครบรอบ 25 ปีสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

บริษัท ซีพีออลล์ จำกัด (มหาชน)

บริษัท วิริยะประกันภัย จำกัด (มหาชน)

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

บริษัท เอเชีย เอราวัณ จำกัด

หนังสือพิมพ์ชิงเสียนเยอะเป้า

จริยธรรมสื่อในยุค 5G

“

สื่อมวลชน ที่มีเจตจำนงอิสระ (free will) ที่มีแนวคิดโดยไม่มีผู้ใดบังคับ ผู้ใดจะบังคับ ผู้ใดจะสั่งการ สื่อมวลชนไม่ได้ ไม่มีผู้ใดจะสามารถบังคับเจตนาของสื่อมวลชนได้ ไม่ว่าจะป็นรัฐบาล หรือนายทุนหรือบรรณาธิการของสื่อมวลชน สื่อมวลชนในฐานะส่วนหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่ คือ จะต้องให้ข่าวสารแก่ประชาชน สื่อมวลชนที่มีเสรีภาพ จะทำให้ข่าวสารเคลื่อนไหวไปอย่างรวดเร็วและเสรี ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีอย่างสลับซับซ้อน ข่าวสารสามารถแผ่กระจายไปทั่วทั้งสังคมได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความขัดแย้ง ความไม่รู้ อันเกิดจากอคติ หรือการรายงานข่าวสารอย่างปราศจากความรับผิดชอบ จะทำให้เกิดผลร้ายต่อสังคมและประเทศชาติ

”

จริยธรรมนั้นเป็นเรื่องของความประพฤติปฏิบัติส่วนบุคคล จรรยาบรรณ ก็คือ หลักจริยธรรมซึ่งได้ตราขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นดังธรรมนูญแห่งความประพฤติปฏิบัติอันดีงาม ซึ่งคนในสายวิชาชีพจะได้ยึดถือหลักการต่อไป จริยธรรมของสื่อมวลชนจะเป็นหลักธรรมให้สื่อมวลชนเสรี โดยสื่อมวลชนสามารถยึดหลักจริยธรรม 3 หลัก ดังต่อไปนี้ หลักจริยธรรมที่ผูกพันกับกฎหมายในสังคม (legalistic ethics) เป็นหลักที่ผูกพันและขึ้นอยู่กับจารีตประเพณี ข้อตกลงทางสังคม หรือขึ้นอยู่กับจารีต เป็นหลักการซึ่งรับใช้สังคมได้ดีที่สุด และนำไปประโยชน์สุขมาสู่ประชาชนได้มากที่สุด การละเมิดจริยธรรมก็เหมือนกับละเมิดกฎ ประเพณีของสังคมนั่นเอง หลักจริยธรรมที่ปราศจากกฎหมาย (antinomian ethics) หลักนี้จะปฏิเสธจริยธรรมภายใต้กฎหมายอันเคร่งครัด ปฏิเสธมาตรการใด ๆ ที่จะเป็นเครื่องชี้แนะ มีความเป็นอิสระ ไม่ต้องการกฎหมายใด ๆ ตัดสินใจในทุกอย่างด้วยสามัญสำนึก และสัญชาตญาณของตนเอง หลักจริยธรรมที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ (situation ethics) เป็นหลักที่ประนีประนอมระหว่าง 2 หลักข้างต้น ระบบนี้จะไม่ผูกพันกับกฎระเบียบใดอย่างเข้มงวด อาศัยเหตุผลมากกว่าสัญชาตญาณ แต่ก็ยังอาศัยกฎหมายหรือหลักเกณฑ์ในสังคมนั่นเอง

ประเทศไทยซึ่งเป็นชาติแรกในอาเซียนที่มีการประมูล 5G เพื่อใช้งานแบบเต็มรูปแบบ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทสช.) ได้จัดการประมูลคลื่นสำหรับการนำไปพัฒนาต่อยอดระบบ 5G ในประเทศไทย ได้น่าคลื่นจำนวน 3 ความถี่ ได้แก่ 700 MHz, 2600 MHz และ 26 GHz 5G เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2563

กระจุกเงา

ผศ.ดร.สิริห์ สิรินทร์ขจร

อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

และเทคโนโลยี 5G หรือ 5th Generation คือ ระบบการสื่อสารแบบไร้สายในยุคที่ 5 เชื่อกันว่า มีความทรงพลังที่สุดในโลก 5G จะเปลี่ยนโลกทั้งใบให้เชื่อมต่อกัน เป็นเทคโนโลยีที่จะเข้ามาตอบโจทย์ในเรื่องนี้ เทคโนโลยี 5G มีการตอบสนองไวขึ้น สามารถส่งงาน และควบคุมสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เทคโนโลยี 5G ยังถูกออกแบบมาเพื่อรองรับการเชื่อมต่อจำนวนมาก ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ต การสื่อสารแบบออนไลน์ที่ส่งสื่อไปยังผู้รับสาร โดยผู้รับสามารถส่งกลับ ส่งต่อ หรือแบ่งปันเนื้อหาได้ในระบบออนไลน์โปรแกรมทำหน้าที่เป็นตัวกลางการสื่อสารที่ทำให้สามารถพัฒนา สร้างสรรค์จัดการ และให้บริการ ตลอดจนเชื่อมต่อระหว่างโปรแกรมประยุกต์ต่าง ๆ ได้ Social Media คือสังคมออนไลน์ที่ทำให้คนที่ไม่มีบทบาทในโลกแห่งความเป็นจริง ไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น หรือไม่เป็นที่สนใจ มีตัวตนขึ้นมาในโลกออนไลน์ พวกเขา กล้าที่จะแสดงออกทางความคิดเห็นและกล้าที่จะโต้ตอบกันมากขึ้น ในปัจจุบันแพลตฟอร์ม Social Media ที่เชื่อมทุกคนเข้าหากัน ทำให้คนในรุ่นปัจจุบันเริ่มเห็นปัญหาในสังคมมากขึ้น โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ เนื่องจากปัจจุบันคนยุคดิจิทัลนั้นมี

การส่ง-รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างฉับไว แพลตฟอร์มที่สร้างสรรค์ใหม่ในสไตล์ของตัวเอง” Remixing UCG คือการทำ User Generated Content ที่เป็นการนำ Template หรือ ฟิลเตอร์ต่าง ๆ มาสร้างสรรค์คอนเทนต์ อย่างที่เห็นตาม TIKTOK หรือ ถ้าในบางประเทศอาจจะเห็นผ่าน Reels ของ Instagram ที่ผู้ใช้อาจจะนำ Background Music หรือ ฟิลเตอร์ มาใช้ในรูปแบบหลากหลายตามสไตล์ของตัวเอง การนำข่าวสารของสื่อมวลชนมานำเสนอในแพลตฟอร์ม Social Media แต่ละแพลตฟอร์มต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานของการใช้แพลตฟอร์มนั้น ๆ

การสื่อสารแบบออนไลน์จะเป็นสื่อที่ทำให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ถูกส่งต่อ แพร่กระจายได้รวดเร็ว กว้างขวาง เหมาะสมกับการใช้งานที่ต้องการความเร่งด่วน แต่ด้วยคุณลักษณะของสื่อเอง ที่มีการสื่อสารหลายทาง และผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ เผยแพร่ หรือส่งต่อข้อมูล จึงมีความจำเป็น จะต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในปัจจุบันนั้นสื่อมวลชนควรระมัดระวังประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

การสร้างภาพฝังใจ สื่อมวลชนผู้ตีความหมายของเหตุการณ์บางเหตุการณ์ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนเหตุหนึ่งกลายเป็นเหตุการณ์ธรรมดาที่ทุกคนยอมรับ กลายเป็นความฝังใจ การตีความหมายเหตุการณ์นั้นเป็นไปโดยด้านเดียว และไม่มีการเปลี่ยนแปลง สื่อมวลชนได้นำมาเน้นย้ำ และแผ่ขยายความคิดไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า การเสนอความเห็นในรูปข้อเท็จจริง คือเสนอสิ่งที่ดูเหมือนกับเป็นข่าว แต่แท้จริงแล้วเป็นความเห็นของตน การใช้ภาษาอย่างมีอคติ คือการเสนอข่าวที่ใช้ภาษาเร้าอารมณ์ มีแนวโน้มไปตามอคติของผู้เขียน

การเลือกเรื่องมานำเสนอ การเลือกข้อมูล ผู้รับสารพึงพิจารณาว่า สื่อมวลชนมีวิธีการเลือกข้อมูล และนำมาเสนอในแบบใด เขามีเกณฑ์ในการวินิจฉัยเลือกเรื่องหรือไม่ เสนอแต่ส่วนดีด้านเดียวหรือเสนอแต่ส่วนเลวด้านเดียวหรือไม่ การนำเสนอมีลักษณะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด

การใช้พาดหัวข่าวที่สร้างความเข้าใจผิด สื่อมวลชนรู้ว่าผู้อ่านนั้นบางที่อ่านแต่พาดหัวข่าวไม่อ่านเนื้อเรื่อง ดังนั้น จึงมีการบิดเบือน แต่งเติม เพื่อดึงดูดความสนใจ และทำให้น่าตื่นเต้น

การใช้รูปอย่างมีอคติ ได้แก่การเสนอรูปภาพบุคคลที่ตนชอบอย่างเลือกเฟ้นแต่ที่ดี และเสนอรูปของบุคคลที่ตนไม่ชอบในลักษณะที่ไม่น่าดู รูปภาพก็เช่นเดียวกับเนื้อเรื่อง อาจจะมีการเลือกนำมาใช้อย่างมีอคติได้

การตัดต่อเรื่องราว สื่อมวลชนสามารถตัดคำพูดบางคำพูดออกไป หรือรายงานข้อมูลไม่ครบ ตัดรูปภาพบางรูปภาพออกไป เพราะตนมีอคติในเรื่องนั้น ๆ

การกล่าวซ้ำ บางครั้งสื่อมวลชนจะเสนอเรื่องบางเรื่อง เสนอข่าวบุคคลบางคน ความคิดบางความคิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า

การสร้างเรื่อง หมายถึงการนำเอาข่าวลือ หรือเรื่องที่เล่ากัน

มาโดยไม่มีหลักฐาน มาทำให้เป็นข้อเท็จจริง โดยที่เรื่องนั้นอาจมีข้อเท็จจริงบ้างเล็กน้อย แล้วนำมาแต่งเติม

นอกจากเรื่องของจริยธรรมนั้น ความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน คือสิ่งสำคัญ ในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน ย่อมมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการทำงาน สื่อมวลชนต้องมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องไปกับสิทธิเสรีภาพในการเสนอความรับผิดชอบทางกฎหมาย ในฐานะที่สื่อมวลชน การทำงานควรจะต้องศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน สำหรับความผิดทางกฎหมายที่สื่อมวลชนจะต้องเผชิญอยู่เสมอ คือความผิดฐานหมิ่นประมาท ละเมิดต่อชื่อเสียง เกียรติยศ และทางทำมาหาได้ของบุคคลอื่น ละเมิดอำนาจศาล สื่อมวลชนจึงต้องระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ การรายงานข่าวที่ต้องเคารพหลักการพูดความจริง และความรับผิดชอบต่อจริยธรรม เป็นความรับผิดชอบที่ต้องใช้จิตสำนึก พิจารณาและใคร่ครวญถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่เป็นข่าว ญาติพี่น้อง และครอบครัว ศึกษาแนวทางประพฤติกฎปฏิบัติในเรื่องจริยธรรมเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงรายละเอียดของ การประพฤติกฎที่พึงกระทำหรืองดเว้น เพื่อใช้เป็นหลักในการทำงานของสื่อมวลชน แม้ว่าในสถานการณ์ปัจจุบัน การต้องแข่งกับเวลาเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวสารนั้นมีความสำคัญ แต่ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารนั้นมีความสำคัญยิ่งกว่า เพราะจะเป็นการแสดงให้เห็นประชาชน สังคมเห็นว่าสื่อมวลชนที่มีคุณภาพ มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน ทำให้วิชาชีพที่มีชื่อว่า สื่อมวลชน มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคม ■

อ้างอิง

- Sander, Karen. (2003). *Ethic & Journalism*. London: Sage Publication.
- Stanley J. Baran, and Dennis K. Davis. (2012). *Mass Communication Theory*. (6th edition) Canada: Wadsworth Cengage Learning.
- Tufte, T. and Mefaloputlos, P. (2009). *Participatory communication: A practical guide*. Washington D.C.: The World Bank.
- พิศิษฐ์ ขวาลธวัช. (2555). *กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ. นิติธรรม.
- สมคิด บางโม. (2551). *กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ. เอสเคบุ๊กส์.
- สิงห์ สิงห์ขจร (2561) สื่อมวลชนอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- โพสต์ทูเดย์ (2562) “เศรษฐกิจ-ดิจิทัล” เปิดใจ-เปิดอนาคต 5G ไทย นำไทยเป็น Hub เศรษฐกิจ-ดิจิทัล [ออนไลน์] ได้จาก <https://www.posttoday.com/politic/columnist/605481> [สืบค้นวันที่ 2 มิถุนายน 2565]

จริยธรรมสื่อมวลชน ไม่ใช่เครื่องหมายกดอง

ภัทร คำพิทักษ์

อดีตประธาน

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมัยที่ 8 คนที่ 1

“ ก่อนหน้าที่บทความนี้จะตีพิมพ์ราวหนึ่งเดือน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้จัดเสวนาเรื่องการเขียนการสอนจริยธรรมสื่อมวลชน โดยเผยแพร่รายละเอียดการจัดงานผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ผมสะดุดใจกับความเห็นของนักวิชาการท่านหนึ่ง ซึ่งระบุประมาณว่า “**หิวข้ออมตะนิรันดกาล**” ซึ่งพอตรองดูแล้วก็พองยายความเข้าใจเอาเองได้ว่าเป็นเรื่องพูดไม่จริง เกิดเหตุเมื่อไหร่ก็นำขึ้นโต๊ะมาพูดกับทีหนึ่ง เราพูดเรื่องนี้เพื่อจะพูดกันต่อไปจะว่าไปก็ออกจะเข้าคำอยู่ไม่น้อยแต่คำถามคือมันเป็นวิถีปฏิบัติเพื่อแก้ผ้าเอาหน้ารอดจริงหรือ? เราทำอะไรไม่ได้จริง ๆ หรือ ? ”

ถ้าไม่ใช่อย่างนั้น ทำไมวงเสวนาทั้งหลายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ว่าจะจัดโดยสำนักวิชาการหรือองค์กรสื่อ จึงมักจบลงแบบหาข้อยุติเป็นขึ้นเป็นอันไม่ค่อยจะได้

เมื่อมีผู้ระบุว่า เพื่อยอดผู้อ่านผู้ชม เพื่อความอยู่รอดขององค์กร หรือสื่อมีความหลากหลาย โฉนเราจึงพายเรือวนกันไป แล้วก็วนกันมาพูดจาเหมือนพอได้ปรับทุกข์แล้วก็สลายตัว เลิกวงกลับบ้านกัน ทำเหมือนหัวข้อจริยธรรมสื่อมวลชนปิดน้ำยาล้างปากอมๆ บ้วนๆ ปากสะอาดขึ้น ชั่วครวณก็พอแล้ว เตี้ยงเกิดเหตุค่อยพบกันใหม่

ผมคิดว่า สำหรับคนทำงานเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนแล้ว ต้องใส่ใจว่า เรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนเป็นเรื่องที่ต้องสอดส่อง ทบทวนและปฏิบัติลงให้อยู่ในเลือดในเนื้อของคนทำงานโดยทั่วกัน

คนทำงานเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมสื่อมวลชนในที่นี้ไม่ได้หมายถึง ผู้ที่ถูกเรียกหรือเรียกตัวเองว่าสื่อมวลชนเพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการ หรือเป็นนักข่าวช่างภาพ หรือเรียกขานในนามอื่นใดที่ปฏิบัติงานโดยลำพัง แต่มีหรือใช้สถานะการเป็นสื่อมวลชนด้วยเท่านั้น หากแต่รวมถึงนักวิชาการด้านนี้เจ้าของหรืออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่สื่อมวลชนด้วย

สำหรับผมแล้ว สิ่งที่น่าตระหนกคือ หลายปีที่ผ่านมาในขณะที่คลื่นของความเปลี่ยนแปลงโหมกระหน่ำแควดวงสื่อมวลชนจนภูมิศาสตร์การสื่อสารได้เปลี่ยนไปอย่างขนานใหญ่นั้น กลับแทบไม่มีการตรวจสอบหรือสอบสวนบ้างเลยว่า สภาพการณ์ด้านจริยธรรมของสื่อมวลชนเป็นอย่างไรและควรจะทำอย่างไรในเรื่องนั้น ๆ

การตรวจสอบหรือสอบสวนเป็นเรื่องจำเป็นนะครับ พระท่านยังต้องไล่ปาตีโมกข์กันเพื่อสอบสวนความบริสุทธิ์ของตนกับหมู่คณะ สื่อเองแม้ศีลไม่บริสุทธิ์ขนาดพระแต่กระบวนการตรวจสอบและสอบสวนก็จำเป็น

อย่างน้อยก็เพื่อให้ได้ทราบ ว่าอาการเป็นอย่างไรและควรแก้ไขเยียวยาอย่างไรถึงจะดีขึ้น ไม่ย่ำแย่สุดโทรมลงมากกว่านี้

เท่าที่พูดกับผู้คนในวงการ สิ่งที่เข้าข่ายโคม่ามากที่สุด在这段时间คือ กองบรรณาธิการสื่อมวลชนที่ยังเหลืออยู่หลายแห่งได้กำหนดให้นักข่าวไปหาโฆษณาพร้อมกับหาข่าวกันแล้ว เรื่องนี้เป็นการขยับเคลื่อนหลักปฏิบัติครั้งใหญ่มาก ๆ

สอง เกิดกองบรรณาธิการเฉพาะกิจโดยมีใครก็ไม่รู้ โดยมากจะเป็นผู้ถูกเรียกด้วยภาษาสังคมสมัยใหม่ว่า พวกหิวแสง หรือจะ

เรียกว่าคนที่รู้จักใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการสร้างสถานะทางสังคมเพื่อแสดงบทบาทอย่างหนึ่งอย่างใดตามเป้าหมายเฉพาะตามความปรารถนาของตน สามารถสถาปนาบทบาทในการควบคุมหรือกำหนดทิศทางสื่อมวลชนได้เสมือนเป็นบรรณาธิการของกองบรรณาธิการร่วมสื่อมานานาประเภท ยิ่งกว่าเวลาเกิดเหตุสำคัญ ๆ แล้วมีการถ่ายทอดสดโดยโครงสร้างชั่วคราวที่เรียกว่าโทรทัศน์เพื่อโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจเสียอีก

เรื่องนี้สะท้อนบทบาทของการทำหน้าที่ ของสื่อมวลชนตลอดจนบทบาทและความเข้มแข็งของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการได้อย่างดี

สาม ภูมิศาสตร์สื่อใหม่ทำให้เกิดกองบรรณาธิการรูปแบบใหม่ รวมถึงวิธีการทำงานแบบใหม่ที่ทำให้บทบาทของบรรณาธิการ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานทุกคนเปลี่ยนแปลงไป และการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยอิสระรอบด้าน ไม่เป็นไปแบบเดิมแล้ว

การเปลี่ยนแปลงนี้รวมถึงวิธีการปฏิบัติของแหล่งข่าวผู้สื่อข่าว โฆษณา ผู้บริโภค ฯลฯ ซึ่งสมควรมีแนวปฏิบัติในหลักการที่ชัดเจนในหลายหลายเรื่อง

ปัญหาใหญ่ ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นโดยไม่มีคนทือคนอื่น และเกิดขึ้นในขณะที่ยังคงการทำหน้าที่หลักในด้านจริยธรรมสื่อมวลชนกำลังหนีตาย จากการเปลี่ยนแปลงของภูมิศาสตร์สื่อ โดยเปลี่ยนชื่อจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเป็นสภาวิชาชีพสื่อมวลชนไทย และพยายามผลักดันให้ตนเองไปเป็นองค์กรที่มีสถานะทางกฎหมายเพื่อให้มีอำนาจทางกฎหมายมารองรับการบังคับใช้จริยธรรมสื่อมวลชน

ในช่องว่างและอาการที่ลูกกลมขนาดใหญ่ การตรวจสอบ สอดส่อง และส่งเสียงดังที่สุด กลับมาจากภายนอกคือ พลังทางสังคมอาจจะกล่าวได้ว่า คนใกล้ที่ทำงานตรวจสอบจริยธรรมสื่อมวลชนได้ทรงพลังที่สุดคือ สังคม

เห็นแล้วน่าใจหาย น่ากังวลแต่ก็มีความหวัง

ถ้าเอาข้อดีและข้อได้มาใช่ประโยชน์แล้วออกแบบดี ๆ บน

พื้นฐานความคิดที่สำคัญว่า การจะทำให้จริยธรรมสื่อได้ผลต้องสร้างระบบนิเวศน์เรื่องจริยธรรมที่เกื้อกูลต่อการตั้งมั่นจิตใจที่เข้มแข็ง สังคมการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การนำที่ควรค่าแก่การเป็นแบบอย่าง การสนับสนุนที่ถูกต้องของสังคม เราน่าจะได้รูปแบบที่น่าสนใจ และเป็นไปได้มากกว่าการออกกฎหมายเกี่ยวกับกลไกการบังคับให้สื่อมวลชนให้มีจริยธรรม

เริ่มต้นได้ง่าย ๆ คือ ไม่ลู่หน้าปะจุมุก จำเป็นต้องกำหนดให้มีกระบวนการไตสวนสอบสวนอยู่เนือง ๆ มีการทำงานอย่างได้ผล โดยใช้เครื่องมือทางสังคมตลอดจนพื้นที่การสื่อสารสมัยใหม่ทำเรื่องนี้ให้ทรงพลังด้วยกลไกที่น่าเชื่อถือ สม่าเสมอ ต่อเนื่อง จริงจัง ก็น่าจะเห็นผลได้เร็ววัน

ใครจะทำอะไรในเรื่องนี้ให้สำเร็จต้องไม่ลืมคาถาสัญญาที่สำคัญที่สุดคือ หัวใจของสื่อมวลชนคือ ความน่าเชื่อถือ

พึงระลึกและใคร่ครวญว่า จริยธรรมไม่ได้เป็นแค่แนวประพฤติปฏิบัติแต่ยังเป็นทั้งเครื่องมือในการบริหาร เป็นเครื่องป้องกันความเป็นอิสระ เป็นครรลองของมืออาชีพ เป็นเครื่องป้องกันไม่ให้เกิดความถดถอยไปสู่ความเสื่อม เป็นของป้องกันภัยเป็นกลไกอำนวยความสะดวกที่เห็นผลเร็วกว่ากฎหมาย ฯลฯ

ถ้าเข้าใจเรื่องเหล่านี้แล้วการแปลไปสู่การปฏิบัติก็จะทำได้หลากหลายรูปแบบมากไม่ใช่แต่การอบรมหรือออกแถลงการณ์เท่านั้น

พูดไปทำไมมีเรื่องแบบนี้คนพูดไม่สู้คนทำ

ถ้าหันไปดูว่าสื่อมวลชนมีบทบาทอย่างไรต่อการพัฒนาประเทศในอดีตจึงตระหนักว่า เรื่องจริยธรรมสื่อไม่ใช่เรื่องของน้ำยาบ้วนปาก เป็นเรื่องที่มีค่าแค่พูดกันไปเพื่อแก้ผ้าเอาหน้ารอดและไม่ใช้เราทำอะไรไม่ได้เลย หากแต่เป็นเรื่องสำคัญที่แม้เห็นแล้วน่าใจหาย น่ากังวลแต่ถ้าเอาจริงเอาจังก็มีความหวัง และมีงานที่ต้องร่วมมือกันทำอีกมาก

ขอให้บรรดาผู้มีหน้าที่ในมุ่งมั่นและสำราญกับการสร้างวิถีแห่งความเจริญโดยทั่วกันครับ ■

ความท้าทายของสื่อ (ท้องถิ่น) ทำอย่างไร ให้สังคมโอบอุ้มดูแล ?

“ไม่เปลี่ยนก็พื้นฐาน” เป็นวลีที่ “จักรกฤษ เพิ่มพูล” อดีตประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ปัจจุบันเป็นกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) หรือเรียกสั้น ๆ จากคำย่อภาษาอังกฤษว่า “ไทยพีบีเอส”

ในฐานะที่เขาเคยเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นประจำจังหวัดลำปาง “ลานนาโพสต์” ได้นำเสนอประเด็นท้าทายในการอภิปรายหัวข้อ “การปรับตัวของสื่อในยุคดิจิทัล !! ความท้าทายของสื่อมวลชนท้องถิ่น” ในงานเสวนาสัจจกรในโอกาสครบรอบ 25 ปี สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ที่คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ถัดจากนั้นเพียงไม่กี่นาที เขาก็เสนอคำขยายความใหม่ว่า “ขนาดปรับแล้วยังพื้นฐาน” และยกตัวอย่างกรณีของ เว็บไซต์ “โพสต์ทูเดย์” อดีตหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในเครือหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษบางกอกโพสต์ ที่ได้ประกาศปิดตัวและเลิกจ้างพนักงานทั้งหมด

เป็นสถานการณ์ล่าสุดที่กำลังเกิดขึ้นในท่ามกลางกระแสการปรับตัวของ “สื่อเก่า” ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ โดยไม่ต้องอธิบายเลยว่า ทั้งหมดกำลังมุ่งไปสู่การเป็น “สื่อออนไลน์”

แม้ว่าทุกสายล้วนแต่มุ่งไปยังทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะไปแล้วการเปลี่ยนไปสู่การเป็นออนไลน์นั้นไม่ใช่เรื่องยากเลยในทางเทคโนโลยีหรือทางเทคนิค แต่สิ่งที่สื่อเหล่านั้นต้องเผชิญ คือ เมื่อเป็นออนไลน์แล้วไม่ได้หมายความว่าสามารถยืนอยู่และสามารถเลี้ยงตนเองให้อยู่รอดได้ในทางรายได้หรือธุรกิจ

เฉพาะอย่างยิ่งสำหรับ “สื่อเก่า” ที่ยังยึดมั่นตนเองว่าจะอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งเป็นเสมือนเส้นทางคู่ขนานหรือ สองฝั่งที่อยู่ตรงข้ามกันและดิ่งกันไปมาว่าจะไปทางไหนกันดี ? แต่ดูเหมือนน้ำหนักรตอนนี้จะให้ความ

เวริญลักษณ์ เพ็ชรประดับ

บรรณาธิการอำนวยการ
สำนักข่าว อีสานบีซออนไลน์

สำคัญกับการอยู่รอดทางธุรกิจมากกว่า จะมีเพียงนักวิชาการและนักวิชาชีพกลุ่มเล็ก ๆ รวมทั้งสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ที่ยังให้ความสำคัญกับเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งเป็นหลักยึดของสังคมโดยยึดหลักการกำกับดูแลกันเอง

เมื่อเราย้อนกลับไปดูการมีอยู่ของ “สื่อเก่า” ในประวัติศาสตร์ระยะสั้น จะมีเพียงหนังสือพิมพ์เท่านั้น ที่ได้ทำหน้าที่โดยอิสระ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา และพอจะเป็นที่พึ่งของสังคมอยู่ได้บ้าง เนื่องจากมีเจ้าของเป็นเอกชน ส่วนสื่อวิทยุและโทรทัศน์ แต่เดิมนั้นเป็นของรัฐ จึงทำให้ขาดความเป็นอิสระในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร จนทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสื่อ ให้เป็นอิสระปราศจากการครอบงำ ของรัฐและนำไปสู่การจัดตั้งองค์กรอิสระให้เข้ามาทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อเช่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงให้สื่อทีวีและวิทยุเป็นของเอกชน ที่อยู่ภายใต้กำกับของรัฐ ก็ยังปรากฏว่า ปัญหาจริยธรรมและจรรยาบรรณก็ไม่ได้บางเบาไป สื่อไม่ได้ทำหน้าที่โดยอิสระ

และยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง ด้วยเงื่อนไขความอยู่รอดทางธุรกิจ และบางส่วนยังเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีนัยยะแฝงเร้นทางการเมือง

สื่อที่ประสบความสำเร็จในทางธุรกิจส่วนใหญ่ เป็นประเภทบันเทิง เริงรมย์ และถูกต้องคำถามเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณ แล้วเราจะไปกันยังใงกันดี ? ระหว่างสองฝั่งตรงกันข้าม เป็นสื่อที่มีจรรยาบรรณและสามารถอยู่รอดได้ในทางธุรกิจ ?

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่เทคโนโลยีดิจิทัล การเกิดขึ้น “สื่อสังคมออนไลน์” (Social Media) เป็นผลพวงทำให้เกิดคำว่า “ใคร ๆ ก็เป็นสื่อได้” เข้าม่าบ้านทอนสถานะของสื่ออาชีพเป็นอย่างมาก

เรามีเพียงถ้อยคำปลอบประโลมคนทำงานสื่ออาชีพ ด้วยหัวใจว่า ...สื่ออาชีพนั้นแตกต่างจากสื่อสังคมออนไลน์ เพราะเรามีกระบวนการบรรณาธิการ มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง เรามีความน่าเชื่อถือ แล้วมันช่วยอะไรได้มัย ? ในทางธุรกิจ ตอบได้เลยว่า “ไม่มันใจ”

มอยย้อนกลับไปพิจารณาพัฒนาการของสื่อ ที่เกิดและเติบโตมาจากนักอุดมคติ ที่ทำสื่อเพื่ออุดมการณ์ที่ต้องการช่วยเหลือปกป้องคนยากไร้ คนเสียเปรียบ หรือ ต่อสู้กับความไม่ถูกต้องชอบธรรม ต่อสู้กับรัฐเผด็จการ เชื่อมโยงกับสิทธิการเมืองแบบประชาธิปไตย “เสรีภาพสื่อ คือเสรีภาพของประชาชน” สื่อจึงกลายเป็นที่พึ่งเป็นความหวัง และได้รับการยอมรับให้สามารถชี้นำสังคมไทยในห้วงเวลาดังกล่าวได้

นอกจากนี้ สื่อไทยยังได้พัฒนาและเติบโตไปพร้อมกับพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจระบบทุนนิยมเสรี สื่อกลายเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้จากการโฆษณา สามารถเข้าไปจดทะเบียนระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์

นักข่าวที่เคยเป็นประเภท “ไส้แห้ง” กินอุดมคติ กลายเป็น “นักข่าวเท่” กินเหล้า สูบบุหรี่ต่างชาติ มีสถานะพิเศษที่สามารถใช้เป็นบันไดให้เติบโตในเส้นทางธุรกิจและการเมืองได้หากเลือกเดินเส้นทางนั้น

การเติบโตและขยายตัวของธุรกิจสื่อ ทำให้เกิดการแข่งขันในเชิงข้อมูลข่าวสาร ที่ไม่ใช่เพียงกรุงเทพฯ เท่านั้นที่คนอยากรู้ข่าวสาร เกิดวลี “กรุงเทพฯ ไม่ใช่ประเทศไทย”

สำนักข่าวใหญ่ ๆ หลายค่าย ขยายออกไปจัดตั้งสำนักงาน

หรือ ศูนย์ข่าวในภูมิภาค มีการซื้อข่าวจากนักข่าวต่างจังหวัด หรือนักข่าวภูมิภาค ครอบคลุมทุกจังหวัดบางสำนักข่าวลงไปถึงขนาดอำเภอ

นักข่าว ไม่ได้มีเฉพาะในกรุงเทพฯ บทบาทของสื่อภูมิภาค หรือนักข่าวท้องถิ่น จึงมีมากขึ้น และเติบโตไปพร้อม ๆ กับสำนักข่าวและนักข่าวในส่วนกลาง แต่ซึ่งในช่วงดังกล่าว ความหมายของ “นักข่าว” จะหมายถึงหนังสือพิมพ์ เพราะถือว่าเป็นอิสระไม่ใช่ของรัฐ

จักรกฤษณ์ คล้ายแวแหงษ์ คณะทำงานพัฒนากิจการสื่อภูมิภาค สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ แบ่งประเภทสื่อท้องถิ่นหรือสื่อภูมิภาคในมุมมองของเขาว่า มี 3 กลุ่ม ๆ แรก เรียกว่า “สติงเกอร์” เป็นนักข่าวที่ส่งข่าวให้สำนักข่าวในส่วนกลาง อาทิ ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน ข่าวสด ฯลฯ

กลุ่มที่สองคือ บุคคลในท้องถิ่นที่มีอุดมคติรักงาน “สื่อ” งานชืดเขียน หรือคนที่เคยทำสื่ออาชีพในส่วนกลางมาก่อน และกลับมาอยู่ท้องถิ่นของตนเองและเห็นว่า สื่อเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ประกอบกับการทำหน้าที่ “สื่อ” โดยยึดหลักจรรยาบรรณและจริยธรรม จะสามารถเป็นที่พึ่งของสังคมได้ จึงได้ทำสื่อของตนเองขึ้นมา

กลุ่มที่สามคือ เจ้าของธุรกิจโรงพิมพ์มีฐานะร่ำรวยและเห็นว่า การทำสื่อ เป็นอาชีพพิเศษที่สามารถสร้างรายได้และสร้างสถานะทางสังคมได้ จึงได้ลงทุนทำหนังสือพิมพ์ขึ้นมา หรือเป็นบุคคลที่ทำสื่อท้องถิ่นมาก่อนจนมีฐานะร่ำรวย เห็นว่า ธุรกิจโรงพิมพ์สามารถสร้างรายได้เพิ่ม และสามารถลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ของตนเองได้ จึงทำโรงพิมพ์ของตนเองขึ้นมา

เมื่อก้าวถึงสถานการณ์ปัจจุบันในยุคดิจิทัล ดิสรัปชั่นเทคโนโลยี (Digital Disruption Technology) เป็นที่รับรู้กันทั่วไปว่า ได้สร้างผลกระทบต่อวงการสื่อเก่าทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลางหรือภูมิภาค

กล่าวสำหรับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ที่มี “**ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี**” ประธานฯ ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาสื่อภูมิภาค ที่เป็นสมาชิกของสภาฯ กลุ่มแรกจำนวน 8 ราย ประกอบไปด้วย หนังสือพิมพ์ภาคใต้โพกัส หนังสือพิมพ์หัวหินสารหนังสือพิมพ์อีสานบิซ เชียงใหม่ นิวส์ ลานนาโพสต์ ประชาชาติตราด เพชรภูมิ หนังสือพิมพ์นครเข็ญราย

ในจำนวนนี้ “เชียงใหม่นิวส์” หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวันภาคเหนือ ที่ก่อตั้งมากกว่า 30 ปี โดย “**สรวุฒิ แซ่เตี๋ยว**” ถือเป็นรูปธรรมความสำเร็จของสื่อท้องถิ่น ที่ปรับตัวอย่างรวดเร็ว ราว 7 ปีที่แล้ว หลังเผชิญสถานการณ์ดิสรัปชั่น “สรวุฒิ” ตัดสินใจที่จะยุติการพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ เปลี่ยนแบบเด็ตขาดฉับปล้นเป็น “เชียงใหม่นิวส์ออนไลน์” ร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยการสนับสนุนของ “ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี” ตั้งแต่ยังเป็นประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

แต่ความสำเร็จดังกล่าวนี้ ก็เชื่อว่า สื่อท้องถิ่นสำนักอื่นจะ

สามารถเดินตามได้แบบง่ายดาย “สราวุฒิ” ถือว่าเป็นผู้มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง มีธุรกิจรองรับหลายตัว การตัดสินใจเปลี่ยนแปลงก็มีทายาทคนรุ่นใหม่ เข้ามารับช่วงการบริหารต่อไป

“ภูวสิษฐ์ สุขใส” บรรณาธิการโพลีสภาคใต้ (สงขลา) หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคใต้ ที่ดำเนินการมา 25 ปี เป็นสมาชิกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติมายาวนาน นับแต่ยังใช้ชื่อเป็นสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และเข้าร่วมโครงการพัฒนาสื่อภูมิภาค

เขาได้จัดทำเว็บไซต์และแฟนเพจของโพลีสภาคใต้ ขึ้นมา มองว่า สถานการณ์ที่สื่อถูกดิสรับขึ้น ทำให้สื่อท้องถิ่น ต้องปรับตัวมาทำ “ออนไลน์” เช่นเดียวกับสื่อส่วนกลางถือว่าเป็นโอกาสของสื่อท้องถิ่นที่จะสามารถสร้างฐานการอ่านได้เพิ่มขึ้น และอาจจะสามารถมีผู้อ่านมากกว่าสื่อส่วนกลางได้ด้วย

“ผมว่าเป็นโอกาสครับ ที่ท้องถิ่นจะได้เพิ่มยอดคนอ่านข่าวของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น เราจึงได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาภูมิภาคกับสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ”

โพลีสสงขลา ยังคงจัดทำหนังสือพิมพ์วางจำหน่ายในระบบสมาชิก เช่นเดิม แต่เขายอมรับว่า รายได้เกือบทั้งหมด ยังคงเป็นหนังสือพิมพ์ไม่ใช่ออนไลน์

ประชาชาติ จ.ตราด เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นประจำจังหวัดตราด อยู่ในภูมิภาคตะวันออก เป็นหนึ่งในสมาชิกคนสำคัญของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ นับแต่เป็นสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติเช่นกัน โดย **“จักรกฤษณ์ แวควลัยหงษ์”** เป็นผู้สื่อข่าวพิเศษของสถานีโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ส่วนกลางหลายแห่ง อาจมองได้ว่า เป็นรูปธรรมความสำเร็จของสื่อท้องถิ่นได้อีกรายหนึ่ง แต่ด้วยลักษณะพิเศษของของเขาที่ไม่ได้ทำเพียงหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเท่านั้น

การเป็นผู้สื่อข่าวส่วนกลาง และการประพฤติปฏิบัติตนในวิถีแห่งจริยธรรมและจรรยาบรรณ ได้เสริมสร้างบารมีให้เขาได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากแหล่งข่าวในพื้นที่ ทำให้ **“ประชาชาติ จ.ตราด”** สามารถยืนหยัดอยู่ได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เขา มีภรรยา และทายาทหญิงชายช่วยสานต่ออาชีพสื่อจนได้ชื่อว่าเป็น **“ครอบครัวข่าว”**

พร้อมกับการปรับตัว โดยจัดทำ **“ตราดออนไลน์”** ให้ลูกชายซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ช่วยดูแล จึงได้กลายเป็นช่องทางใหม่ในการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวเพิ่มขึ้น นอกจากหนังสือพิมพ์ที่ยังคงผลิตออกมอย่างต่อเนื่อง

“อีสานบิซ” ซึ่งเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภูมิภาคอีสาน ก่อกำเนิดมาได้ครบ 15 ปี ในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ผู้เขียนซึ่งเป็นเจ้าของ ได้ตัดสินใจที่จะหยุดการพิมพ์และเข้าสู่ระบบออนไลน์แบบเต็มตัวเมื่อปี 2563 เป็นการลดค่าใช้จ่าย ให้ตัวเองสามารถประคองตนเองเอาไว้ให้ได้

ทว่า...ตลอด 2 ปีที่ผ่านมา ก็ไม่ได้ทำให้เราได้มีสภาพเศรษฐกิจที่แข็งแรงหรือดีขึ้นมาแต่อย่างใด เรายังต้องดิ้นรนหารายได้ เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลตนเองและทีมงาน

แนวคิดและประสบการณ์ของ **“เจริญลักษณ์ เพ็ชรประดับ”** บรรณาธิการอำนวยการ “อีสานบิซ” ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนสังคมชุมชนท้องถิ่น มองว่า โอกาสและการเติบโตของสื่อที่เน้นจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพในมิติของธุรกิจในส่วนกลางนั้น น่าจะน้อยมากเพราะกลุ่มธุรกิจและการเมืองเข้ามายึดกลุ่มไปหมดแล้ว

แม้ว่าในภูมิภาคหรือท้องถิ่นจะถือว่าเป็นโอกาส ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาขยายฐานคนอ่าน แต่หากไม่ได้มีฐานธุรกิจดั้งเดิมที่เข้มแข็ง นับเป็นเรื่องยากอย่างยิ่งที่จะเติบโตได้เพราะสื่อไม่ได้มีรายได้จากการโฆษณาที่เป็นกอบเป็นกำเช่นเดิมโดยเฉพาะในท้องถิ่น

“ถ้าสังคมเชื่อว่าสื่อ ที่ดีมีจรรยาบรรณยังมีความสำคัญ ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น การทำหน้าที่สะท้อนความจริง เป็นหมาเฝ้าบ้านให้สังคม ปัญหาเชิงโครงสร้างของประเทศ อาทิ การทุจริต ความเหลื่อมล้ำ ความไม่เป็นธรรม รวมทั้งปัญหาความไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นเรื่องสำคัญมากของประเทศ ดังนั้น จำเป็นที่สังคมจะต้องเข้ามาช่วยกันโอบอุ้มให้คนทำงานสื่อในเชิงอุดมคติ สามารถทำหน้าที่ของตนเองต่อไปได้”

การพึ่งพาแหล่งทุนตระกูลต่าง ๆ ก็ไม่อาจคาดหวังได้ เนื่องจากแหล่งทุนเหล่านี้มักกลายเป็นกลไกราชการที่แข็งตัว และมีวิธีคิดแบบรัฐ ที่ไม่สามารถให้อิสระแก่คนทำงานสื่อได้

รูปแบบการบริหารงานสื่อท้องถิ่นในลักษณะมูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย โดยสถาบันอิศรา ที่เน้นการรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน การบริหารสื่อในรูปแบบมูลนิธิคือใจใต้หวั่น ที่เน้นการนำเสนอ เรื่องราวดีดีของชุมชนและให้ชุมชนสนับสนุน

การสนับสนุนสื่อท้องถิ่นในรูปแบบของสมาชิกในระดับจังหวัด หรือการบริหารสื่อท้องถิ่นในรูปแบบกองทุนเพื่อสังคมไม่แสวงกำไร รวมตัวกันระดมทุนเอง น่าจะเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ หากสื่อดังกล่าวสามารถสร้างการยอมรับ ด้วยการพิสูจน์ตนเองในการทำหน้าที่ภายใต้กรอบจริยธรรมและจรรยาบรรณ

เป็นความท้าทายของคนทำสื่อแบบอุดมคติ (หากยังมีเหลืออยู่) ที่ขออนุญาตนำเสนอให้ร่วมกันพิจารณา ■

■...สวัสดีครับ ท่านสมาชิกสภาการฯทุกท่าน พบกันอีกเช่นเคยในจดหมายเหตุเล่มใหม่ ก่อนอื่นขอแจ้งข่าวล้ามาเร็ว จากสำนักเลขาธิการ สภาการสื่อมวลชนฯ ได้เพิ่มโดเมนใหม่ ที่เป็น “ภาษาไทย” เป็นนามสกุล .ไทย (ดอทไทย) ของเว็บไซต์สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ที่ใช้ชื่อโดเมนภาษาท้องถิ่นของไทย “โดเมนดอทไทย” ซึ่งสามารถพิมพ์ตัวอักษรในภาษาไทยอันหมายถึงพยัญชนะ แล้วต่อท้ายด้วย จุด (ดอท) ไทย ลงบนบราวเซอร์ แล้วก็สามารถเข้าถึงเว็บไซต์สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ได้ตรงทันที ■...การใช้ชื่อโดเมนภาษาไทย เพื่อสื่อความหมายได้ชัดเจน ไม่ต้องแปลเป็นชื่อภาษาอังกฤษ ก่อให้เกิดปัญหาในการอ่านและการสื่อสารชื่อโดเมน นอกจากนี้ชื่อโดเมนภาษาไทยยังใช้บ่งบอกความเป็นตัวตน ขององค์กร ชุมชน บุคคล ได้อีกด้วย ■...ล่าสุดเว็บไซต์สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ได้ 3 โดเมนเนมคือสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ.ไทย, www.presscouncil.or.th และ www.presscouncil.in.th ■...เรื่องต่อมาที่ถือว่ามีผลกระทบ ต่อสถานะของบุคลากรในองค์กรสมาชิก ก็คือทางสภาการฯ ได้

องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ประกอบด้วย สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทย ได้หารือร่วมกับ พล.ต.ท.สุรเชษฐ์ หักพาล ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เรื่องการแก้ไขปรับปรุงฐานข้อมูลประวัติ อาชญากร ลบล้างความผิด คืบความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ เมื่อวันที่ 3 มิ.ย. 2565

เร่งรวบรวมรายชื่อสมาชิกที่ยังมีชื่อค้างอยู่ในทะเบียนประวัติ อาชญากร หรือสงสัยว่า ตนเองยังมีชื่อค้างอยู่ในทะเบียนประวัติ อาชญากร ทั้งที่คดีของตนได้ผ่านกระบวนการอันเป็นที่สุดแล้วว่ามีได้มีความผิดอันใด เพื่อนำส่งต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีการปลดชื่อ หรือลบออกจากทะเบียนประวัติอาชญากรต่อไป บุคลากรในองค์กรสมาชิกท่านใดมีความประสงค์ให้ลบชื่อออกจากทะเบียนประวัติอาชญากร สามารถส่งข้อมูลคดีกลับมาที่สำนักเลขาธิการฯ สภาการสื่อมวลชนฯ ด่วน ■...กลายเป็นเรื่องที่ไม่อาจ

มองข้ามไปได้กรณีการประกาศใช้กฎหมายฉบับใหม่ ที่ชื่อว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (Personal Data Protection Act: PDPA) นี่ย่า ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาการถูกล่วงละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน เช่น การซื้อขายข้อมูลเบอร์โทรศัพท์และข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ โดยที่เจ้าของข้อมูลไม่ยินยอม ที่มักพบได้มากในรูปแบบการโทรมาขอโฆษณา หรือการล่อลวงให้โอนเงิน เป็นต้น ■...กฎหมายฉบับนี้ได้เริ่มบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบเมื่อวันที่ 1 มิ.ย. 2565 เป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ รูปถ่าย

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมเป็นเจ้าภาพงานสวดพระอภิธรรม คุณแม่โสภา สินตพงษ์ มารดานายวิฑิต สินตพงษ์ กรรมการ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยมีนายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และคณะ ไปร่วมงาน ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (ภูเขาทอง) เมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2565

บัญชีธนาคาร อีเมล ไอทีไลน์ บัญชีผู้ใช้ของเว็บไซต์ ลายนิ้วมือ ประวัติสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถระบุถึงตัวเจ้าของข้อมูลนั้นได้ อาจเป็นได้ทั้งข้อมูลในรูปแบบเอกสาร กระดาษ หนังสือ หรือจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ หากใครไม่ดำเนินการตามหลักของ PDPA ■...ท่านอาจจะต้องรับโทษร้ายแรงทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครอง โดยเฉพาะการถ่ายรูปบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเผยแพร่โดยที่เขาไม่ยินยอม... จึงแจ้งมายังองค์กรสมาชิก ต้องปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 อย่างเคร่งครัด ทราบแล้วเปลี่ยน ■...ปิดตำนานไปอีกหนึ่งสื่อ หลังอยู่คู่สังคมไทยมายาวนานถึง 20 ปี ล่าสุดเว็บไซต์ “โพสต์ทูเดย์” ประกาศเลิกจ้างพนักงานทั้งหมด มีผลตั้งแต่วันที่ 30 มิ.ย. 65 ส่วนสาเหตุเกิดจากภาวะการแข่งขันกันสูงมาก แม้จะปรับตัวมาทำสื่อออนไลน์ตามสถานการณ์การเสพสื่อที่เปลี่ยนไป ■...ว่ากันว่า จากนี้ไปอุดมภูมิการเมือง จะร้อนฉ่าขึ้นไปเรื่อย ๆ รongรับกับศึกเลือกตั้งใหญ่ที่จะมีขึ้นในอีกไม่กี่เดือน กับเป้าหมายไล่รัฐบาล โฟกัสไปที่มือการเมืองสารพัดกลุ่ม ไม่มีวีแววว่าจะเลิกรามือ ทำเอาตำรวจ และนักข่าว เหนื่อยไปตาม ๆ กัน แล้วยังต้องเสี่ยงภัยสารพัด ด้วยเหตุนี้ พล.ต.ท.สำราญ นวลมา ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล จึงร่วมหารือกับผู้บริหารของ 6 องค์กรวิชาชีพ

สื่อ มาร่วมประชุมหารือวางแผนการทำงานของสื่อมวลชนร่วมกัน ประกอบด้วย 1. สภาการสื่อสารมวลชนแห่งชาติ 2. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย 3. สมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย 4. สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย 5. สหภาพแรงงานกลางสื่อมวลชนไทยและ 6. สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ■...ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญดังนี้ จัดทำปกอกแบบใหม่ของสมาคมนักข่าวฯ ให้สื่อมวลชนใช้แสดงตัวตน เพื่อประโยชน์ในการประสานงานกับ

ชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดงานเสวนาจับน้ำชา “ไขข้อข้องใจ PDPA ในทุกมิติ” เพื่อสร้างความกระจ่างชัดให้กับสังคมที่กำลังสับสน โดยดึงองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ตลอดจนหน่วยงานกำกับดูแล ดบเข้าเข้าร่วมกันสร้างความเข้าใจเจตนารมณ์ของกฎหมายพร้อมแบ่งปันประสบการณ์แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายแบบครบทุกมิติ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2565 ณ อาคารสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ชั้น 3 ห้องอโศกโรมันดูล

เจ้าหน้าที่ตำรวจ เตรียมพื้นที่ปลอดภัยในการทำข่าวของสื่อมวลชน การใช้ป้ายผ้าเตือน, ธงหรือแสง เพื่อแจ้งเตือนก่อนจะใช้กำลัง หรือยุทธวิธีปฏิบัติตามกฎการใช้กำลัง และการกำหนดระยะเวลาที่เพียงพอเพื่อให้สื่อมวลชนได้รับทราบและหลีกเลี่ยงก่อนเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบจากการใช้กำลัง และกำหนดแนวทางปฏิบัติของตำรวจควบคุมฝูงชน เพื่อไม่ให้เป็นการปิดกั้นหรือคุกคามการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ■...ผ่านไปแล้วยังเรียบร้อยและสมเกียรติ กับงานเสวนาในโอกาสครบรอบ 25 ปี สภาการสื่อสารมวลชนแห่งชาติ ปีนี้จัดกันแบบพิเศษ เปิด 3 เวทีรวด ทั้งส่วนภูมิภาค-ส่วนกลาง เริ่มจาก วันจันทร์ที่ 27 มิถุนายน 2565 เป็นการจัดเสวนาสัญจร ที่ จ.เชียงใหม่ ถัดมาวันอาทิตย์ที่ 3 กรกฎาคม 2565 เป็นการจัดเวทีปาฐกถาพิเศษ “มองอนาคตประเทศไทย” และปิดท้ายวันจันทร์ที่ 4 กรกฎาคม 2564 เป็นงานเนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปีสภาการสื่อมวลชนฯ ■...ไฮไลท์ของงาน ต้องยกให้เวลา ของ 8 กูรูที่มาเป็นองค์ปาฐกจากแต่ละวงการ เช่น “อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ” อดีตนายกรัฐมนตรี มาเปิดมุมมอง “ทิศทางเมืองไทย” จนเป็นที่ฮือฮา หรือเรื่องราว “ทิศทางสังคมไทย” โดย ศ.สุริชัย หวันแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย เป็นต้น ■...แจ้งข่าวให้สมาชิกทราบ สภาการฯ รับสมาชิกใหม่เพิ่ม รายล่าสุด คือ **สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุท้องถิ่นไทย** ซึ่งเบื้องต้นนำสถานีวิทยุรวม 10 สถานีมาเข้าร่วม ยินดีต้อนรับ ■...จากกรณีศึกษาเรื่อง ‘หลวงปู่แสง ญาณวโร’ อายุ 98 ปี 76 พรรษา ที่กลายเป็นข่าวโด่งดังปรากฏต่อสาธารณชนว่า มีการตั้งคำถามอย่างดุเดือด จากจ้วง พร้อมกับกริยาท่าทางที่ไม่เหมาะสมนั้น แม้ว่าต้นสังกัดจะแสดงความรับผิดชอบด้วยการออกประกาศให้ ‘นักข่าว’ รายนี้ พ้นสภาพจากการเป็นผู้สื่อข่าวไปเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2565 ที่ผ่านมา ■...การปรับกระบวนการทัศน์ก็คือทางออกที่ควรพิจารณา ย้ำ ต้องแยกให้ชัดเจนระหว่างกระบวนการกับวิธีการ เบื้องต้นต่างตรงกันว่า นักข่าว เข้าข่ายละเมิด ทั้งข้อบังคับจริยธรรมหลักและแนวปฏิบัติของ 5 องค์การวิชาชีพ จะว่าไปแล้วทุกวันนี้สื่อกระแสหลักหลายกรณี ถูกชี้นำจาก Influencer จนจุดยืนหายไป พร้อมตั้งคำถาม Gate Keeper หายไปไหน สื่อไทยไม่ต้องใช้แล้วหรืออย่างไร ■...Ombudsman ไทยรัฐแจ้งผลสอบการเสนอข่าว “หลวงปู่แสง” โดยกรรมการจริยธรรม สภาการสื่อมวลชนฯ รับทราบผลการตรวจสอบกรณีการเสนอข่าว “หมอปลา” นำสื่อมวลชนบุกสำนักสงฆ์ “หลวงปู่แสง” โดยคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องเรียนฯ ของไทยรัฐ แจ้งว่า ได้มีคำสั่งให้ตักเตือนบุคลากรในฝ่ายบรรณาธิการข่าว ไทยรัฐทีวี รวม 3 คน ได้แก่ ผู้สื่อข่าว นิวิสีโปรติวเซอร์ และผู้อำนวยการฝ่ายบรรณาธิการข่าว ■...เรื่องนี้ เป็นกรณีศึกษาว่า สื่อสามารถตรวจสอบกันเอง ผ่านกลไกที่มีอยู่แล้วได้ โดยไม่ต้องให้ฝ่ายรัฐเข้ามายุ่งเกี่ยว ■...อนิจจัง วตสังขาร สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมเป็นเจ้าภาพงานสวดพระอภิธรรมคุณแม่โสภาก ลินุตพงษ์ มารดา

นายสวิช บำรุงสุข กรรมการและปธ.อนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์และสมาชิกสัมพันธ์ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ **นายบรรหาร บุญเขต** นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเพชรบูรณ์ พร้อมด้วยสมาชิกสภาการฯ ร่วมเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมศพ **พ.อ.นพคุณย์ ใจอารีย์** อดีตนายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์ภูมิภาคแห่งประเทศไทย และอดีตนายกสภาการฯ ณ วัดธรรมจักร อ.เมือง จ.พิษณุโลก เมื่อวันที่ 20 ก.ค. 2565

นายวิฑิต ลินุตพงษ์ กรรมการ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ โดยมี **นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี** ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และคณะ ไปร่วมงาน ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร (ภูเขาทอง) เมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2565...แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้าครับ ■

จดหมายเหตุ

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 58 ปี นสพ.เดลินิวส์ โดยมีนางประทีป รุจิรวงศ์ นางสิริวรรณ พันธุ์ปรีชากิจ และนายปารเมศ เทตรกุล กรรมการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ 28 มี.ค. 2565

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ-ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 50 ปี บ้านเมืองออนไลน์ โดยมีนายพลทิตย์ ฤกษ์พิบูลย์ ผู้จัดการทั่วไป ให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ 23 พ.ค. 2565

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ – ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 23 ปี เนชั่น ทิว โดยมี นายฉาย บุนนาค ประธานกรรมการบริหาร บ.เนชั่น กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) เป็นผู้รับมอบ เมื่อวันที่ 1 มิ.ย. 2565

นายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ – ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 73 ปี นสพ. ชิงเรียนเยอะเป่า โดยมี นายชิงหยวน เจิน (นที) เป็นผู้รับมอบ เมื่อวันที่ 10 มิ.ย. 2565

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 72 ปี นสพ.สยามรัฐ โดยมี นายกตพล คงอุดม กรรมการผู้จัดการ ให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ 24 มิ.ย. 2565

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 5 ปี พร้อมร่วมงานเปิดบ้าน สำนักข่าว เดอะ แสตนด์การ์ด โดยมีนายนครินทร์ วนกิจไพบูลย์ ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและบรรณาธิการบริหาร ให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ 30 มิ.ย. 2565

นายชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี ประธานสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ และนายสวิชัย บำรุงสุข กรรมการ – ประธานคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์ ร่วมแสดงความยินดีครบรอบ 51 ปี เนชั่น กรุ๊ป โดยมี นายมาร์ต อรรถไกรวัลลวดี ประธานกรรมการบริษัท และที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร บริษัท เนชั่น กรุ๊ป (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) เป็นผู้รับมอบ เมื่อวันที่ 1 ก.ค. 2565

PDPA ข้อมูลส่วนบุคคล บังคับใช้แล้ว ยกระดับ “เสรีภาพ” กำกับ “จริยธรรม”

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ประกาศใช้เต็มรูปแบบในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 หลังจากที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบออกพระราชกฤษฎีกาขยายเวลาบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) อันเป็นเหตุจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมเป็นอย่างมาก ทำให้ภาครัฐและเอกชนจำนวนมากทั่วประเทศยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงขยายระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดหน่วยงานและกิจการที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2563 ออกไปอีกจนถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2565

การถือกำเนิดพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นผลมาจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การประกาศใช้เต็มรูปแบบ ทำให้หลาย ๆ ฝ่ายตื่นตัว และห่วงต่อการละเมิด หรือ ผิดในข้อกฎหมายที่ได้มีบทลงโทษ ทางแพ่ง และ อาญา อันเป็นผลจากความไม่พร้อมในกระบวนการตรวจสอบ กระบวนการร้องเรียน สิทธิ ความยินยอม รวมถึงการตีความในนิยาม ประโยคภาษากฎหมาย ในบทบัญญัติแต่ละมาตรา

ความเกี่ยวข้องของ PDPA ในกิจการสื่อสารมวลชน วิชาชีพสื่อ บุคลากรทำงานสื่อ ผู้สื่อข่าว ได้มีการถูกเขียนบรรจุเข้าไปใน มาตรา 4 ของพระราชบัญญัตินี้ โดยเขียนระบุไว้...(3) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะ เพื่อกิจการสื่อสารมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น...ซึ่งเป็นการเขียนกำหนดไว้ ให้เป็นสิทธิแก่ผู้ทำหน้าที่ “สื่อสารมวลชน” ที่พิถีพิถัน จะได้รับสิทธิ “ไม่ใช้บังคับ” เพื่อให้สื่อสารมวลชนทำหน้าที่การรายงานข่าว บนเสรีภาพ ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ออกประกาศเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2565 ขอให้สื่อมวลชนที่เป็นสมาชิกของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติทุกองค์กร ปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 เพื่อจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ

คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่จะมิผลใช้บังคับในวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยเป็นประกาศสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2565) ที่สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ขอให้สมาชิกของทุกองค์กรปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนให้อยู่ในกรอบข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. 2564 เป็น “ประมวลจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” (ประมวลจริยธรรม) ตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดีอีเอส) กล่าวในงานเสวนาจับน้ำชา “ไขข้อข้องใจ PDPA” ซึ่งดำเนินการจัดโดยชมรมนักข่าวสายเทคโนโลยีสารสนเทศ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (20 มิ.ย. 65) ว่า เจตนาของข้อกฎหมายก็เพื่อคุ้มครองการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ให้เกิดความโปร่งใส ผู้ที่ถูกนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ก็สามารถตรวจสอบได้ ขอยกเลิกได้ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของโลกดิจิทัลให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
THE NATIONAL PRESS COUNCIL OF THAILAND

ประกาศสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๕)

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ นั้น ตามมาตรา ๔ (๓) ในพระราชบัญญัตินี้ ระบุว่า พระราชบัญญัตินี้ ไม่ใช้บังคับแก่ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะเพื่อกิจการสื่อสารมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพหรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้สมาชิกสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองทางด้านจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน ได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะองค์กรสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติจึงขอประกาศให้ทราบว่า ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็น “ประมวลจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน” (ประมวลจริยธรรม) ตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติจึงขอให้สมาชิกของสภาการสื่อมวลชนแห่งชาติทุกองค์กร ปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนให้อยู่ในกรอบข้อบังคับจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕
สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ

หลักการของกฎหมายดังกล่าวมุ่งคุ้มครองสิทธิของประชาชน ที่มีอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ถูกนำไปใช้ในทางที่เกิดความเสียหาย แต่มีข้อยกเว้นในมาตรา 4 (3) สำหรับการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งการเสนอข่าวไม่เข้าข่ายเป็นความผิดตามกฎหมาย โดยนักข่าวสามารถนำเสนอข่าวได้อย่างอิสระ ทำหน้าที่ตามมาตรฐานจริยธรรมทางวิชาชีพ ไม่ต้องห่วงกังวลว่าจะขัดต่อกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ต้องระวังว่าอาจไปละเมิดกฎหมายอื่น ๆ ได้แก่ กฎหมายหมิ่นประมาท เป็นต้น

ทางด้าน สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ (SONP) ได้มีการจัดทำ ประมวลจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนว่าด้วยเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (<https://www.sonp.or.th/bulletin/1796>) ได้ประมวลจริยธรรม ตามมาตรา 4 ของ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ โดยจัดทำไว้ 7 หมวด ประกอบด้วย หมวดที่ 1 บททั่วไป หมวดที่ 2 หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน หมวดที่ 3 จริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน หมวดที่ 4 สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล หมวดที่ 6 มาตรการป้องกันการรั่วไหลข้อมูลส่วนบุคคล (Data Security) หมวดที่ 7 หลักปฏิบัติธรรมาภิบาลที่ดี (Best Practice) ในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล

SONP ยังได้จัดกิจกรรมร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPC Thailand) กระทรวงดิจิทัลเพื่อ

เศรษฐกิจและสังคม จัดอบรมผ่านสื่อออนไลน์ “กฎหมาย PDPA กับการทำงานของสื่อมวลชน อะไรทำได้ ทำไม่ได้” เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ PDPA กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ โดยมี นายไพบูลย์ อมรภิญโญเกียรติ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกฎหมายในคณะกรรมการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ และที่ปรึกษาเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มาเป็นวิทยากรให้ความรู้และแลกเปลี่ยนกรณีศึกษาแก่สื่อมวลชนที่เข้าร่วม

ทั้งนี้ นายไพบูลย์ ได้กล่าวว่า พีดีพีเอ สื่อมวลชน จะได้รับการยกเว้นทั้งฉบับ จากที่บัญญัติใน มาตรา 4 (3) โดยการได้รับยกเว้น ในความหมายนิยาม “สื่อมวลชน” อยู่ดำเนินกิจกรรมอย่างมีกระบวนการ มีตัวตนจริง ตรวจสอบได้ อยู่ภายใต้องค์กร มีสังกัด การรับรององค์กรวิชาชีพ สมาคมสื่อ มีการประมวลจริยธรรม (code of conduct) มีความเป็นวิชาชีพ มีจริยธรรม ในกระบวนการทำงาน ในรูปแบบการบริหารจัดการ บรรณาธิการ และการมีพีดีพีเอ จะช่วยให้อุตสาหกรรมสื่อ มีการกำกับดูแลที่ดีขึ้น จากสิทธิข้อยกเว้นทางกฎหมาย ซึ่งจากนี้จะช่วยกรองแยก ชูธุรกิจสื่อกลุ่มผู้สร้างเนื้อหาได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้กฎหมายให้สิทธิ แต่สื่อมวลชนก็ยังคงต้องพึงระวังในกระบวนการนำเสนอข่าว ในเรื่องข้อมูลอ่อนไหว หรือ การนำเสนอที่กระทบต่อผู้เป็นข่าว ซึ่งควรทำการขออนุญาตการใช้ข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล การระบุถึงช่องทางการเผยแพร่ การนำเสนอ ระยะเวลาจัดเก็บ โดยกลุ่มข่าวที่ควรพึงระวัง คือ ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ที่อาจจะเกิดผลกระทบได้ ในการทำความยินยอม ด้วยรูปแบบเอกสารทำความยินยอม Media Consent ทั้งในรูปแบบเอกสารกระดาษ หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในเงื่อนไข หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล

ดังนั้น PDPA จึงมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้องค์กรสื่อ ผู้เป็นเจ้าของสื่อ บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ที่อยู่ภายใต้คำว่า กิจการสื่อสารมวลชน ตามมาตรา 4 (3) พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ให้ สิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมของสื่อมวลชน ซึ่ง PDPA จะช่วยสร้างความเข้มแข็งในวิชาชีพ การตระหนักถึงการกำกับดูแลด้วยตนเอง ที่จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อกลุ่มผู้อ่าน ผู้รับข่าวสาร จากสื่อมวลชนที่อยู่ในกรอบจริยธรรม เกิดความไว้วางใจที่จะเลือกรับข่าวสาร หรือใช้บริการกับแบรนด์สื่อที่มีมาตรฐานรับรองในทางวิชาชีพมากยิ่งขึ้น ■

แนวทางเสนอ “ข่าวสายมู” ให้ข้อมูลรอบด้านไม่งมงาย

“

ปัญหาระหว่างเรตติ้งกับจริยธรรมเป็นเรื่องยากที่จะพูด เพราะเมื่อต้องการเรตติ้ง ความรวดเร็วก็ต้องตามมา แต่ถ้าตามกระแส เอาแต่ความเร็ว กดไลค์กดแชร์อย่างเดียว แล้วสื่อหลักจะอยู่อย่างไร ฉะนั้นคงต้องหันมาทบทวน วันนี้จะเห็นว่าสื่อบางสำนัก ไปหยิบยก ดาราหรือ Influencer โพสต์เฟสบุ๊คมาเป็นข่าวเพราะว่าทำได้ง่ายแตกต่างจากสมัยก่อน ที่เวลาน้ำท่วมเราต้องประชุมโต๊ะข่าว ลงไปแช่น้ำรายงาน แต่ปัจจุบันไม่ต้องหรือน้อย ก็ต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่า สื่อถูกคิดสร้งมากทำให้ในเชิงธุรกิจสื่ออยู่ลำบาก จึงเอาง่ายเข้าว่า แต่หลายที่ก็ปรับตัวโดยเชิญคนนอกเข้ามาให้ความรู้ แล้วปรับระดับคุณภาพ”

”

จากการที่ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จัดกิจกรรมศึกษาวิถีวัฒนธรรมเชิงประวัติศาสตร์ “ตามรอย ความเชื่อศรัทธา ท้าวเวสสุวรรณฯ” เพื่อเป็นแนวทางการ นำเสนอข่าว “ไสยศาสตร์” ภายใต้กรอบจริยธรรมวิชาชีพ สื่อมวลชน ที่วัดจุฬามณี ต.บางช้าง อ.อัมพวา และวัดอินทาราม ต.เหมืองใหม่ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงคราม โดยมีสื่อมวลชน และนักวิชาการสื่อ เข้าร่วมกิจกรรม

นายชาย ปถะคามินทร์ วิทยากร และ อดีตเลขาธิการ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ กล่าวว่า แนวปฏิบัติในการนำเสนอ ข่าวความเชื่อ ทางไสยศาสตร์ และสลาภพนัน เป็นเรื่องที่ สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ ออกมาบังคับใช้นานแล้ว ซึ่งก่อน จะมีการร่างเป็นแนวปฏิบัติ ได้เชิญนักวิชาการ ภาคประชาสังคม องค์กรวิชาชีพ มากำหนดเป็นตุ๊กตาหารือกัน เพื่อลงรายละเอียด แล้วจึงเชิญเพื่อนสื่อมวลชนมารับฟังความคิดเห็นว่า เรื่องนี้พอ

ทำได้หรือไม่ เกินไปหรือไม่ แล้วมาตบมาแต่งให้เข้าเพื่อให้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติได้จริง

“อย่างชาวหลวงปู่แสง ถือเป็นกรณีตัวอย่างที่ควรศึกษาให้มาก ทั้งนักข่าวใหม่และกองบรรณาธิการสื่อ เป็นอะไรที่ผิดพลาดมาก ผมคิดว่าในเรื่องความรวดเร็ว เรื่องกรอบจริยธรรม บางทีเราต้องขังใจ เพราะถ้าเรายืนยันว่าเราเป็นสื่อที่เป็นมืออาชีพ น่าจะยังใช้คำว่าสถาบันได้อยู่ ควรต้องมีอะไรมากกว่า ความเร็วมากกว่ายอดคลิกยอดไลค์ โดยเฉพาะเรื่องความลึก ความถูกต้องของข้อมูล ก็ต้องทำให้รอบคอบสมบูรณ์และดีกว่านี้ไม่ใช่แค่รายงานว่าคนนั้นพูดอย่างนั้น หรือ คนนี้โพสต์ Instagram หรือลง Tiktok ว่าอย่างนี้ มันง่ายไป ถ้าเป็นการรายงานที่เราต้องการจะยืนอยู่ในระยะยาวคู่กับสังคมเป็นสถาบัน ผมคิดว่าจะต้องทำเรื่อง กรอบจริยธรรมวิชาชีพ คือข่าวต้องรวดเร็ว ถูกต้อง และอยู่ในกรอบจริยธรรมก็ต้องอยู่ที่สื่อแต่ละที่ว่าทำอย่างไร” ชาย ปณะคามินทร์ กล่าวทิ้งท้าย

ขณะที่ ความเห็นจาก ดร.สุภารัตน์ ดิษยวรรณะ จันทรา วัฒนากุล นักวิชาการสื่อ กล่าวว่า ส่วนใหญ่สื่อนิยมเสนอข่าวความเชื่อในเชิงพุทธพาณิชย์ หรือ โสยศาสตร์เชิงทุนนิยม โดยเป็นกุศโลบายในการหารายได้ เมื่อคนมาราบไหว้มาก ก็มีรายได้มากตามไปด้วย เป็นการวางระบบกิจการ ถ้าคนน้อยก็ต้องกระตุ้นยอดขาย จริง ๆ แล้วหากนำเสนอเรื่องอื่น ๆ ประกอบเข้ามา ยก

กรณีศึกษา การไหว้ “ท้าวเวสสุวรรณ” ดอกไม้ที่นำมาไหว้ ทำไมจริงเป็นดอกกุหลาบสีแดง หากนำเสนอต่อว่า ดอกกุหลาบสีแดงส่งผลอย่างไรต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจชุมชน มีการปลูกดอกไม้เพิ่มขึ้นไหม ส่งให้ทางวัดหรือไม่อย่างไร เป็นมุมที่ประเทืองปัญญามากกว่าความมั่งงาย

การรายงานข่าวของสื่อ มีอยู่คำหนึ่งว่า human interest หรือ ความสนใจของมนุษย์ ถ้าจะอ้างทุกเรื่องว่ามนุษย์สนใจ ก็ควรตีกรอบขึ้นมาด้วย อย่างน้อย คือ ให้ความรู้ความเข้าใจ ไม่ใช่แค่นำเสนอความเห็นเพียงด้านเดียว ในหลายกรณีนักข่าวไม่ได้ตั้งคำถามเชิงโครงสร้าง มีเหตุการณ์ไม่ปกติ เกิดจากสาเหตุใด แล้วมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง มันเป็นเรื่องนโยบายสาธารณะหรือไม่ รายงานไปแล้ว ก็ต้องใส่ความพยายามเข้าไปอีก เช่น การตรวจสอบข้อเท็จจริง ให้คำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ต้องให้มีหลายหลายมิติ กับสิ่งที่เรารายงานข่าวด้วย

“ยกตัวอย่างว่า สื่อรายงานข่าวคนถูกหวยทุกงวด คำว่าทุกงวดมัน 100 % หรือไม่ หรือทุกงวดที่ซื้อ แล้วซื้อบ่อยแค่ไหน อธิบายในเชิงสถิติได้หรือไม่ ลักษณะของที่มาที่ไป การเป็นสื่อมืออาชีพ ต้องพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ สื่อมวลชนเป็นสถาบัน ที่เหมือนกับโรงเรียนของสังคม ต้องช่วยสังคมในเรื่องการกล่อมเกล่าให้ความรู้และทัศนคติที่ถูกต้อง และต้องถามด้วยว่า เราให้ปัญญาให้ทางออกกับสังคมไหม หรือเราสร้างเฉพาะเรื่องความมั่งงายเรื่องทำให้เสียทรัพย์ ตรงนี้เป็นสิ่งที่สื่อต้องคิดด้วย จะบอกว่าไม่มีเวลาก็ไม่ใช่”

ฉะนั้นแล้วการนำเสนอข่าวของสื่อเพื่อประโยชน์สาธารณะ อยู่ในความสนใจของคนจำนวนมาก ต้องไตร่ตรองและตัดสินใจเสียก่อนว่า สิ่งไหนควรเป็นข่าว สิ่งไหนเป็นเรื่องที่คนสนใจ ถ้าเสนอไปแล้วไม่เกิดประโยชน์ ก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะนำเสนอให้สังคมได้รับรู้ ■

สภาการสื่อมวลชนแห่งชาติ เป็นองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน ทำหน้าที่กำกับดูแลกันเองอย่างเป็นอิสระ เพื่อนำเสนอข่าวสารด้วยความรับผิดชอบบนพื้นฐานของจริยธรรม สนับสนุนการใช้สื่อเพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พบเห็นการละเมิดร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ www.presscouncil.or.th หรือ สแกน QR CODE

จัดทำวารสารจดหมายเหตุโดย

คณะอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ และสมาชิกสัมพันธ์

ที่ปรึกษา นายบุตรดา ศรีเลิศชัย, นายคำฤทธิ์ วิริยะกุล, นายสวิชัย บำรุงสุข ประธาน, นางสาวชุตติมณฑน์ ศรีชำ รองประธาน, อนุกรรมการ นายก้าวโรจน์ สุตาภักดิ์, นายชุมพล แก้วแจ่ม, นายณรงค์ สุทธิรักษ์, นางสาวอศินา พรวาทิน, ว่าที่ ร.ต. กานต์ เหมสมิติ, นายฐิติชัย อัญญาวัชระ, นางสาวรัชฎา ปันตา อนุกรรมการ และเลขานุการ